

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ

Haftalik gazeta 1956-yil 4-yanvardan chiqib boshlagan

www.uzas.uz

2018-yil 23-noyabr №48 (4498)

ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ БЎЙИЧА ОСИЁ ФОРУМИ ИШТИРОКЧИЛАРИГА

Ҳурматли форум иштирокчилари!
Хонимлар ва жаноблар!

Инсон ҳуқуқлари бўйича Осиё форумининг барча иштирокчилари ва меҳмонларини қадимий Самарқанд шаҳрида қутлаш ҳамда Бутунжаҳон инсон ҳуқуқлари декларацияси қабул қилинганининг 70 йиллиги билан табриклаш менга катта мамнуният бағишлайди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош котиби жаноб Антониу Гутерришга бизнинг минтақамизда биринчи марта бўлиб ўтаётган ушбу форумни ўтказиш ҳақидаги ташаббусни қўллаб-қувватлагани учун самимий ташаккур билдираман.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, БМТнинг Инсон ҳуқуқлари бўйича Олий комиссари бошқармаси, Халқаро миграция ташкилоти, Ислон ҳамкорлик ташкилоти, Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги, бошқа ҳамкор ташкилотлар, Осиё мамлакатларининг инсон ҳуқуқлари бўйича миллий институтларининг юқори мартабали вакиллари, шунингдек, кўзга кўринган хорижий давлат ва жамоат арбоблари, инсон ҳуқуқлари соҳасидаги етакчи экспертлар, Ўзбекистонда аккредитациядан ўтган дипломатик миссия раҳбарлари ушбу форумда иштирок этаётганидан миннатдорман.

"Бутунжаҳон инсон ҳуқуқлари декларацияси қабул қилинганининг 70 йиллиги яқинлари: замонавий таҳдидлар ва реал воқелик" мавзусида ўтказилаётган мазкур анжуманнинг долзарблиги ана шу асосий ҳужжатнинг ўрни ва аҳамиятини мустаҳкамлаш борасидаги саъй-ҳаракатларни бирлаштириш зарурати билан белгиланади.

БМТнинг Инсон ҳуқуқлари бўйича Олий комиссари Мишель Бачелет хоним таъкидлаганидек, "биз юксак адолат ва тенглик сари ҳаракат қилган тақдирдагина янада барқарор тинчлик, хавфсизлик ва тараққиётга эришмоғимиз мумкин". Мен бу муҳим принципларни тўлиқ қўллаб-қувватлайман.

Тарих шундан далолат берадики, дунёдаги барча цивилизациялар, маданият ва динлар инсон ҳуқуқлари тўғрисидаги таянч тушунчаларнинг шаклланишига асос бўлган инсонпарварлик гоялари таъсирида вужудга келган.

Масалан, бундан 2700 йил муқаддам Осиё ҳудудида яратилган энг қўнға ёзма ёдгорлик – "Авесто" китобида инсон ҳуқуқ ва эркинликлари, миллатлараро муносабатларни ўзаро ҳурмат ва ишонч тамойиллари негизида барпо этиш гоялари муҳим ўрин тутди, эъравлонлик ва адолатсизлик рад этилади.

Шунингдек, Шарқнинг буюк ҳуқуқшуносларидан бири Бурхониддин Марғиноний XII асрдаёқ ўзининг "Ҳидоя" асаридида ҳар бир инсоннинг ҳақ-ҳуққини сақлаш зарурлиги тўғрисида муҳим гояни илгари сурган эди.

Ана шу муқаддас қадриятлар бугун ҳам ўз долзарблигини йўқотмаган ва мазкур форум кун тартибига ҳамоҳандгир.

Таъкидлаш жоизки, 70 йил аввал қабул қилинган Бутунжаҳон инсон ҳуқуқлари декларацияси бутун дунёда демократия ва инсонпарварлик тамойилларини қарор топтириш борасида янги имкониятлар очди.

Афсуски, бугунги кунда биз барчамиз ана шу ижобий жараёнга тўсқинлик қилаётган мураккаб ва зиддиятчи тенденциялар кучайиб бораётганига гувоҳ бўлиб турибмиз.

Бу ўринда жаҳонда, жумладан, Жануби-Шарқий Осиёдан тортиб Яқин Шарққа бўлган маконда қуролли тўқнашувлар кучайиб, ўзаро ишонсизлик ва низолар, миллатлар ва конфессиялараро ихтилофлар чуқурлашиб бораётгани, барқарор тараққиётга қарши бошқа глобал таҳдид ва хатарлар ҳақида сўз бормоқда.

Илоҳий ҳолда ўз юртини ташлаб кетаётган кишилар ва қочқинлар сони тобора ортиб бораётгани, таълим ва тиббий ёрдамдан фойдаланиш имконияти йўқлиги, одам савдоси ва мажбурий меҳнат, аёллар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ва имкониятларни таъминлаш, қашшоқлик ва очликка барҳам бериш зарурати билан боғлиқ муаммолар мураккаблашиб бораётганига биз четдан томошабин бўлиб қараб туролмаймиз.

Шу маънода, бизнинг қатъий ишончимизга кўра, жами 4,5 миллиарддан зиёд аҳоли истиқомат қилаётган Осиё минтақасининг келажаги кўп жиҳатдан Бирлашган Миллатлар Ташкилоти томонидан 2030 йилга қадар барқарор тараққиёт соҳасида белгиланган вазифаларни амалга оширишга тайёр бўлишга, шунингдек, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича самарали минтақавий механизмни шакллантиришга боғлиқ.

Ҳурматли форум иштирокчилари!

Бугун Ўзбекистон миллий тараққиётнинг янги босқичига қадам қўйган бир даврда биз "Халқ давлат органларига эмас, балки давлат органлари халқимизга хизмат қилиши керак" деган бош тамойилга амал қилишмоқдамиз. Айнан ана шу тамойил 2021 йилга қадар Ўзбекистон Республикасини ривожлантириш стратегиясини амалга оширишнинг асоси бўлиб хизмат қилмоқда.

Биз парламент ваколатларини сезиларли даражада кенгайтирдик, жамоатчилик назорати институтларини мустаҳкамладик, фуқаролик жамиятини фаол ривожлантирмоқдамиз. Суд тизими ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари тубдан ислоҳ қилинмоқда. Оила институти ва жамиятнинг маънавий-ахлоқий негизини мустаҳкамлаш бўйича катта ишлар амалга оширилмоқда, баркамол авлоднинг миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат руҳида тарбиялаш учун барча шароитлар яратилмоқда.

Инсон ҳуқуқлари соҳасидаги халқаро тузилмалар билан яқин шериклик кенгаймоқда, ҳуқуқни ҳимоя қилиш борасида ҳуқуқматга қарашли бўлмаган ташкилотлар билан амалий мулоқот йўлга қўйилган.

Биз ана шу муҳим ишларни қатъий давом эттирмамиз. Бизнинг устувор вазифамиз инсон салоҳиятини рўйбга чиқаришга ҳар томонлама қўмаклашиш, унинг асосий ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишни таъминлашдан иборат.

Бу жамиятда тинчлик ва барқарорлик, фаровон ҳаётни таъминлашнинг асосий шартидир.

Ишончим комил, форум якунида қабул қилинадиган Самарқанд декларацияси инсон ҳуқуқлари соҳасидаги халқаро ҳамкорлиқни мустаҳкамлашга, бу эзгу ишни янги, янада юксак поғонага олиб чиқишга хизмат қилади.

Анжуман доирасида иштирокчилар томонидан илгари суриладиган таклиф ва ташаббуслар ҳамда уларнинг ҳулосалари инсон ҳуқуқлари соҳасида миллий дастур ва стратегияларни ишлаб чиқишда инobatга олинад.

Форумнинг барча иштирокчилари ва меҳмонларига самарали фаолият олиб боришни, уларнинг мамлакатимизга ташрифи мазмунли ўтишини тилайман.

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

Бахту толеи кўлган эл

Президентимиз Шавкат Мирзиёев жойларда ижтимоий-иқтисодий ислохотларнинг бориши, амалга оширилаётган бунёдкорлик ва ободонлаштириш ишлари билан яқиндан танишиш, халқ билан мулоқот қилиш мақсадида шу йил 15-16 ноябрь кунлари Қорақалпоғистон Республикасига ташриф буюрган эди. Давлатимиз раҳбари мазкур ташрифи давомида у ердаги бир қатор соғлиқни сақлаш, таълим, ишлаб чиқариш соҳалари, ҳарбий муассасаларда бўлиб, уларда яратилган шароитлар билан яқиндан танишди. Турли соҳаларда фаолият кўрсатаётган юртдошларимиз, оддий инсонлар билан самимий суҳбатлашди ҳамда Қорақалпоғистон Республикасини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, аҳоли учун муносиб турмуш шароитлари яратиш бўйича зарур топшириқлар, вазифаларни белгилаб берди.

Президент ташрифидан сўнг

Давлатимиз раҳбарининг халқ билан мулоқоти чоғида "Қорақалпоғистон" шаҳарча фуқаролар йиғини раиси, "Шухрат" медали соҳиби Кутли Қошимбетова мамлакатимизда амалга оширилаётган туб ислохотлар юртимизнинг энг чекка ҳудудларидан бири ҳисобланган "Қорақалпоғистон" шаҳарча фуқаролар йиғинида ҳам ўз ифодасини топаётганини ва аҳолининг бундай ўзгаришлардан бениҳоя мамнун экани ва эртанги кунга ишончи мустаҳкамланиб бораётганини тўлқинлашиб гапириб берган эди. Кутли опанинг, агар мен шоир бўлганимда бугунги янгилинишлар ҳақида дoston ёзган бўлардим, деган самимий эътирофи кўпчилик ижодкорларни тўлқинлантириб юборгани ҳам бор гап.

Аслида, қорақалпоқ элининг тантлигию мардлиги, меҳмондўстлигию соддалиги бир китоб бўлса, унинг матонатияю иродаси, сабр-тоқатияю садоқати бир дoston. Ҳа, Орол денгизи фоҳиасидан энг кўп азият чеккан эл бу. Экологик офатдан жониворлар кушлар бу ерларни тарк этсади, бобомерос маконини кўзи қиймай, "манглайга ёзилганини кўрамиз", деб яшаб қолган эл бу. Бугун Қорақалпоғистонга борсангиз, сўнгги йилларда мамлакатимизнинг барча ҳудудларида бўлгани каби бу ерда ҳам туб ислохотлар амалга оширилаётганига, қисқа вақт ичида қорақалпоғистонликларнинг ҳаётида улкан ўзгаришлар, янгилинишлар рўй бераётганига, ютуқ ва марралар қўлга киритилаётганига гувоҳ бўласиз.

Давлатимиз раҳбари Қорақалпоғистонга ташрифи чоғида ҳам асосий масала халқнинг фаровонлигини таъминлаш, одамларни рози қилиш масаласига алоҳида эътибор қаратилди. Ўзбекистон Қаҳрамони, Халқ шоири, устоз Ибройим Юсупов:

"...Озгина йил сабр қилинг,
Бу ер ҳали зўр бўлади",

– дея кўнглини қоғозга тўкиб солганда Қорақалпоғистоннинг бугунги ҳаётини, манглайи бахтдан ярқираган элнинг бугунги саодатли кунларини башорат қилган бўлса, не ажаб.

Чиндан ҳам, Нукус шаҳридан 450 километр олисда, бепоён Устюрт кенгликларининг бағрида жойлашган "Қорақалпоғистон" шаҳарчасида қисқа вақт ичида улкан микёсли ўзгаришлар юз берди.

"Обод қишлоқ" дастури доирасида "Қорақалпоғистон" шаҳарча фуқаролар йиғинида катта қурилиш ва ободонлаштириш ишлари амалга оширилган, уй-жойлар, кўп қаватли турар жойлар, таълим, спорт ва тиббий-мусасасалари, қорхоналар, бозорча, темир йўл вокзали, улкан маданият саройи шаҳарча кўркамга кўрк бағишлаган.

Яқин вақтларгача кўпчиликнинг назаридан четда қолиб, ўз муаммоларига ўралашиб яшаб келган шаҳарча бугун обод ва кўркам масканга айланган. Таъбир жоиз бўлса, шаҳарча айна пайтда саҳро бағридаги жаҳождек жилоланиб турибди.

Ана шундай ўзгаришлар шарофати билан "Қорақалпоғистон" шаҳарчаси кўпчиликнинг назарига тушди. Шу кунларда бу маскан юртимизнинг турли жойларидан келган кўноқлар билан гавжум бўлиб қолди. Табиатдан меҳмондўст ва самимий меҳмонлар ҳам уларни очик чеҳра билан қарши олиб, бу ерда амалга оширилган бунёдкорликлар ҳақида мароқ билан гапириб беришмоқда. Зотан, обод манзил-мақонда яшаётган инсонларнинг кўнгли ҳам чарогон, феъли кенг бўлади.

Бир пайтлар Буюк Ипак йўли бўйида ястаниб ётган, неча-неча қарвонларни шимолдан жанубга, шарқдан ғарбга кузатиб қўйган бепоён, ер ости бойликларига мақон Устюрт кенгликларида ҳам бугун ҳаёт қайнамоқда, аҳоли бунёдкорлик, фаровонлик кайфиятида, Ватан равнақиға ҳисса қўшиш мақсади билан яшамоқда. Саҳро бағрида қад ростлаган қудратли саноат қорхоналари меҳнаткаш халқимизнинг матонатияю шижоатини ифодалаб тургандай гўё...

ОБОДЛИК ТИМСОЛЛАРИ

Президентимизнинг Қорақалпоғистонга ҳар бир ташрифи халқимизнинг ижтимоий ҳаётини яхшилаш, ҳудудда иқтисодий-ривожлантиришга қаратилган қатор лойиҳаларнинг амалий ижроси ва уларнинг самараси билан эл-улусни мамнун этаётди. Давлатимиз раҳбарининг чексиз эътибори ва меҳри қорақалпоқ дийрини янада обод қилиш учун олиб борилаётган кенг қўламли ишларда ўз аксини топтоқда.

Муносабат

А.АБДУЛЛАЕВ олган суратлар.

Кейинги икки йилда Ўзбекистон нафақат яшарди, балки бутун дунёни ўзига қаратди. Халқимиз бир вақтлар олисдаги ривожланган мамлакатларни бориб кўришни ҳавас қилган бўлса, эндиликда бутун дунё Ўзбекистонга интилмоқда. Бугун юртимиз катта бунёдкорлик майдониға айланди. Бу бунёдкорлик Қорақалпоғистонда ҳам яққол намоён бўлаётди.

Халқимиз бу жараёни кувонч билан эътироф этмоқда. Обод қишлоқлар, обод маҳаллалар, кўркам бинолар, сайлгоҳ хиббонлар пайдо бўлди. Йўналтирилаётган хорижий инвестициялар саноатни юксалтиришда, муҳим омил бўлмоқда. Алоҳида кувонч билан таъкидлаш лозимки, халқчил, одамларнинг дарди ва ташвиши, орзу ва умидларини теран ҳис қиладиган Президентимиз Нукус кўчаларини айланиб юриб, ёш келин-куёвлар тўйининг иштирокчиси бўлди. Тўйга йиғилганлар даврда давлатимиз раҳбарини кўриб, кўзларига ишонмадилар. Ёш келин Хурлиман Арзиева, кўёс Султон Тореновлар уйлари бахтга тўлганини, шундай бахтли давлатнинг фарзанди эканликлари ва шу юртининг хизмати учун жонини фидо қилишга тайёр эканликларини изҳор этдилар. Давлатимиз раҳбари бу ёш оилаға янги турар жой совға қилгани уларнинг шу юрт тақдирини учун масъулиятини янада оширди.

Бахту толеи кулган эл

Бошланиши биринчи саҳифада.

Яқинда Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси, Ўзбекистон халқ шоири Сирожиiddин Саййид бошчилигида бир гуруҳ таниқли ижодкорлар ҳам аҳоли билан мулоқот қилиш, халқнинг кайфияти, ўй-хаёллари, орзу-истаклари билан танишиш мақсадида "Қорақалпоғистон" шаҳарча фуқаролар йиғинига ижодий сафарда бўлишди.

Ижодий учрашувда Президентимиз томонидан амалга оширилаётган улкан ислохотлар замирида халқимизнинг тинч-осойишта, фаровон ҳаёти, бахту саодати, орзу-истакларининг рўёби мукассам экани, халқимизга, айниқса, ёшларга имконият, шароит яратиб, ўзларининг салоҳиятини кўрсатиш учун кенг имкониятлар эшиги очилаётгани ҳақида сўз юритилди.

Тадбирда Қорақалпоғистон Ёзувчилар уюшмаси раиси, Қорақалпоғистон халқ шоири Кенгесбой Каримов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими, шоир Рустам Мусурмон, шоир Жўрабек Жаҳон томонидан ўқилган шеърлар йиғилганларда катта таассурот қолдирди.

Қорақалпоқ давлат ёш томошабинлар театри жамоаси томонидан Жўра Маҳмуд асари асосида саҳналаштирилган "Содиқ дўстлар" спектакли болажонларга завқ бағишлади. Бир сўз билан айтганда, мазкур учрашув том маънода адабиёт, санъат байрамига айланиб кетди.

Эътиборли жиҳати, мазкур учрашувда хайрли бир ташаббус ҳам илгари сурилди. Гап шундаки, "Қорақалпоғистон" шаҳарчасида Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг кутубхонасини ташкил қилишга қарор қилинди. Бу эзгу ишнинг дебоҳаси сифатида ажратилган 300 дан зиёд бадиий китоблар топширилди. Бундан буён Ёзувчилар уюшмаси томонидан чоп этилган китобларни бу ерга етказиб бериш ҳамда таниқли ижодкорлар иштирокида мунтазам ижодий учрашувлар, китобхонлик кечалари ташкил этишга келишиб олинди.

Шимоли-Фарбий ҳарбий округга қарашли Нукус горнизонинда Ёзувчилар уюшмасининг раиси бошчилигидаги ижодкорлар иштирокида ўтказилган ижодий учрашув том маънодаги байрамга айланиб кетди, десак муболага бўлмайди.

Ҳарбий либоси эғнига ярашган норғул ва бакувват йигитларнинг кўзларида қатъий ишонч, улкан мақсадлар сари шиқоатни илғаш кийин эмас. Президентимиз Қорақалпоғистонга ташрифи давомида ҳарбийларимизнинг ҳам жисмонан, ҳам билим жиҳатидан баркамол бўлиши учун ҳамма шароитлар яратилаётганини таъкидлаб, уларни бўш вақтларида китоб ўқиш ва чуқур билим олишга, ахборот технологиялари ва хорижий тилларни пухта ўрганишга даъват этган эди. Чунки ёшлар – Ватанимизнинг таянчи, умиди саналади.

Ҳақиқий маънода жонли, очик ва юзма-юз адабий-бадиий мулоқотга айланган ижодий учрашув давомида махсус муассаса кутубхонасига Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси томонидан чоп этилган бадиий асарлар, "Адиб ва жамият" рукнидаги янги китоблар, бунёдкорлик мавзусида битилган бадиий-публицистик тўпламлар, Алишер Навоий, Бердак, Абай, Зулфия, Ибройим Юсупов сингари улуг ижодкорлар китоблари тўхфа этилди. Шунингдек, горнизон ахборот-ресурс марказига Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси томонидан электрон китоблар, жаҳон адабиёти намуналари ҳамда замонавий ўзбек ва қорақалпоқ адибларининг асарлари етказиб бериладиган бўлди.

Ватан ҳимоячилари билан ўтказилган тадбирда Президентимизнинг юксак ишончи, ҳаётий даъвати ҳарбийларимиз учун ҳаёт тамойилига, эзгу интилишига айланиши лозимлиги алоҳида таъкидланди.

Бу каби учрашувлар Нукус шаҳридаги Ибройим Юсупов номидаги ихтисослаштирилган мактаб-интернатда ҳам давом эттирилди. Тадбирда Президентимизнинг адабиётимиз ривожига, ижодкорларни, айниқса, ёш иқтидор эгаларини қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор қаратилаётгани, бу эса, ижодкорларга ҳам масъулият, ҳам илҳом бағишлаётгани таъкидланди, ижодий учрашув ва мулоқотлар мунтазам давом эттирилиши режалаштирилаётгани ҳусусида сўз юритилди.

Ёш қаламкашларнинг машқлари устоз шoirларнинг мушоирасига уланиб кетди. Мактаб-интернатга Ёзувчилар уюшмаси томонидан бадиий адабиётлар тақдим этилди.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси матбуот хизмати

ОБОДЛИК ТИМСОЛЛАРИ

Бошланиши биринчи саҳифада.

Мен Президентимизнинг республика фаоллари билан учрашувдаги маърузасини тинглар эканман, Қорақалпоғистон халқини нақадар катта бир бахт, тинч-осойишта, фаровон ҳаёт кутаётганини ҳис қилдим. Ижодкор сифатида ҳудуднинг ижтимоий-иқтисодий соҳаларини янада юксалтиришга қаратилган янги лойиҳалар, янги режалар, ташаббус ва тақлифлар бизлар яратадиган янги асарларга мавзу бўлишини ва бундай яратувчанлик меҳнати билан қара-монлик кўрсатаётган ҳар бир инсон ҳаётини қаламга олишимиз зарурлигини англадим.

Президентимизнинг аввалги ташрифидан сўнг Нукусда Ибройим Юсупов номидаги ёш истеъдодлар мактаби қад ростлади. "Қорақалпоқ адабияти" газетаси саҳифаларида етти ёшдан тўқсон ёшгача бўлган қатор янги ижодкорлар номи пайдо бўлди. Бугун ёшларимиз доно бўлишга интиломда, кексаларимиз эса бирдан яшариб қолишини орзу қилмоқдалар. Биз ижодкорлар янгиланаётган ҳаётимизни, халқимиз учун қўлинаётган эзгу ишларни тарих учун битиб қўйишимиз ҳам фарз, ҳам қарзидир. Айниқса, юртимизнинг энг шимолида жойлашган "Қорақалпоғистон" шаҳарчаси бутунлай янги қиёфга киргани, ҳар бир фуқаро ўз ҳаётинан рози бўлиб яшаётгани кўнгилларни тоғдай кўтармоқда.

Мўйноқ туманига ташриф мобайнида Президентимиз томонидан берилган кўрсатмалар мўйноқликларни низоҳатда қувонтириб юборди. Давлатимиз раҳбари Орол фожеасидан энг кўп зарар кўрган асли шу – Мўйноқ аҳолиси, деб таъкидлади. Бу ҳудудда келгуси йили 20 та кўп қаватли уй қурилиб, янги шаҳарча барпо этилади. Саноат соҳасида 12 та, қишлоқ ҳўжа-лигида 5 та, аҳолига хизмат кўрсатиш бўйича 12 та лойиҳа амалга оширилади. Бу туман ХХI аср талабларига жавоб берадиган янги қиёфга қираётгани, янги ҳаёт бошланаётганидан далолатдир. Буларнинг ҳаммаси ижод аҳли учун илҳом манбаи бўлиши шубҳасиз.

Қорақалпоғистонликларнинг эртанги кундан умиди катта. Негаки, Ўзбекистоннинг Хитой, Жанубий Корея, Япония, Қувайтдаги элчилари томонидан йирик лойиҳалар асосида хорижий инвестициялар ҳисобига цемент, лак-бўёқ, алюмин фольгаси ишлаб чиқарадиган заводлар ишга туширилиши кўзда тутилмоқда. Тиббий хизмат кўрсатиш сифати яхшилан-моқда, мактабгача таълим муассасалари фаолияти кенгайтирилмоқда, ёш кадрларни тарбиялаш мақсадида Нукус шаҳрида янги типдаги Президент мактаби қурилади. 2400 ўринли 7 та мактаб барпо этилади.

Буларнинг ҳаммаси Қорақалпоғистонда турмуш тарзи янгиланаётгани, юртимиз янада обод, ҳаётимиз фаровонлашаётганининг тимсолларидир.

Гулистон АННАҚИЛИЧЕВА,
Қорақалпоғистон халқ шоири, сенатор

САМАРҚАНДГА САЁХАТ

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг 2018 йил 7 февралдаги "Ички туризмни жадал ривожлантиришни таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори ижросини таъминлаш, юртимизнинг маданий-тарихий масканлари билан яқиндан танишув мақсадида Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг

ҳодимларидан бир гуруҳи Самарқанд шаҳрига саёхатга бориб кетди.

"Афросиёб" теъзорар поездидан амалга оширилган саёхат давомида Имом Бухорий ёдгорлик мажмуаси, Ҳазрати Хизр масжиди сингари муқаддас қадимжолар зиёрат қилинди ва шаҳарда амалга оширилаётган бунёдкорлик ишлари билан танишилди.

МАЪРИФАТ (АРҚАШМАСИ)

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида бўлиб ўтган "Ҳазрати Шайх Сузуқ отанинг маърифий қарашлари" мавзусидаги анжуманда давлат ва жамоат ташкилотлари вакиллари, шоир ва ёзувчилар, олимлар, ёшлар, оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этиди. Тадбирда кейинги йилларда халқимизнинг бой тарихий-маданий меросини асраб-авайлаш, азиз авли ва алломаларимиз номини абадийлаштириш, муқаддас қадимжоларни обод қилишга катта эътибор берилаётгани таъкидланди.

Анжуманда муаллиф Асқар Обидовнинг "Ҳожа Аҳмад Яссавий ва Сузуқ ота" номи китобининг тақдими бўлиб ўтди. Мазкур китобда Ҳожа Аҳмад Яссавий ва унинг шаҳараси, "Сузуқ ота" мажмуаси, Сузуқ ота маҳалласи ҳунармандлари ҳақида батафсил маълумотлар, ривоятлар келтирилган.

ХОТИРА ҚЕЧАСИ

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида атоқли давлат арбоби ва ёзувчи Шароф Рашидов ҳаёти ва ижодига бағишланган хотира кечаси ва фотокўргазма ўтказилди. Тадбирда ўзбек халқининг буюк фарзанди, беназир инсон Шароф Рашидовнинг азиз номини ёд этиш,

Вақтнинг учқурлигини қаранг, пойтахтдаги Марказий универсал магазин (МУМ)га кирмаганимга ҳам йигирма йилдан ошибди. Яқинда йўлим ўша томонга тушди. Очиғи, бунчалик чуқур таассурот оламан, деб сира ўйламагандим. Турфа моллар билан тўла қаторларни айланар эканман, чорак асрлик "жўшқин ривожланишимиз" кўз олдимдан худди кино тасмаси мисол ўтгандек бўлди. Олис хотиралар қайта ўйгонди.

Талабалик давримиз, 90-йилларнинг бошида хориждан турли хил моллар келтириш эндигина бошланганди. Ўшанда видеомагнитофон бизнинг назаримизда катта бойлик саналарди. Баъзан чет элнинг антика матохларини кўриш учун МУМга кирардик. Япониянинг машҳур компанияларида ишлаб чиқарилган маиший буюмлар, "Sony", "Panasonic", "Sharp", "Ayuwa" каби техника мўъжизаларини томоша қилиш жуда завқли эди. Уларни фақат томоша қилардик, чунки нархлар "кўзини тиндирар" даражада қиммат бўларди.

"Мана, юртимиз мустақил бўлди. Дунёга йўللار очилганди. Ҳадемай мана шуларга ўхшаган ўз маҳсулотларимиз бирин-кетин чиқа бошлайди, ўшанда нархлар ҳам арзон бўлади", дея самимий орзу қилардик. Бу орзулар жудаям хом-хаёл эмас, чунки пойтахтнинг ўзига бир қанча улкан корхоналар ишлаб турарди. Демак, юртимизда техник тараққиётни "нолдан бошлаш" шарт эмас, мавжуд ишлаб чиқариш базаси бироз ривожлантирилса бас, дея соддагина фикрда эдик.

Чорак аср берисидамиз. Биз ҳавас қилган "видеоиккилик", "музыка маркази" каби хориж матохлари аллақачон урфдан қолди. МУМнинг шинам пештахталари эса ҳануз чет элларда ишлаб чиқарилган энг замонавий маҳсулотлар билан тўла. Бу гал ҳам уларни ҳавас билан томоша қилдим-у, лекин негадир аввалгидек завқ ҳиссини туймадим. Аксинча, "Ўзимизнинг маҳсулотлар қани?" Қачонгача хориждан мол ташиймиз? Майли, замонавий юксак технологиялар – ўз йўлига. Аммо наҳотки мана шулар каби оддий матохларни ҳам ўзимизда ясай олмадик?" деган қайсар саволлар тугилди.

Тасаввур қилинг, вазифаси бор-йўғи ўт ёқшдан иборат матоҳ (одамлар ҳазил аралаш "ёндиргалка" дейди) ҳам беш, ўн... миллион сўм бўладими?!

– Ахир, бу "Zippo" фирмасининг маҳсулоти, – деди ҳамроҳим билангил қилиб. – Американи ковбойларини кўрганмисиз? Ўшалар ишлатади, буни...

– Тилладан ясалганми? Битта гугурт чўпи билан ҳам ўт ёқса бўлади-ку?

– Тилла эмас, аммо бу "тоза мол". Оригинал. Бунинг ўзидан кўра, "Zippo" фирмасининг доврўғи, обрўси қиммат туради. Буни "бренд" дейдилар...

Замонавий технологиялар катта маблағ эвазига яратилишини биламиз. Аммо оддийгина буюмлар нега бунчалик қиммат? Бунинг сирини мадада? Ҳамроҳимнинг гапи рост, ҳақиқатан ҳам, товарнинг ўзи қиммат турмас. Сифат, Таҳриба, Ишонч, Қадр, Меҳр, Фахр-ғурур каби илҳомий таъриф-тавсифлар жамланмаса (бренд) юксак баҳоланади! Булар – дунёда эътироф қозонган товарлар саналади.

"Бренд" моллар жуда кўп. "Casio", "Versace", "Balmain", "Calvin Klein", "Baume & Mercier", "Swiss Military" қўл соатлари. Нархлари бир неча ўн миллион сўм, ҳатто ундан ҳам қиммат туради. Миттигина "Michael kors" соатининг 40 фоиз арзонлаштирилган нархи – 16 миллион сўм! Булар ҳам тилладан ясалмаган, дўстим айтганидек, шунчаки бренд. Айниқса, "Rolex", "Tissot" каби соатлар дунёга машҳур, улар ўз эгасининг ҳаётда катта нуфуз ва муваффақиятга эришганидан дарак беради.

"Буюклик – соддаликдир", деган гап бор. Нархи ўн миллион сўмлик оддийгина сиёҳли рўчакни кўриб, негадир шу ибора эсга тушади. Бор-йўқ "хунари" ёзиш бўлган матоҳнинг нархи шунча бўлса-я?!

Бу ҳам "бренд" шарофати.

"Бренд"ларнинг таърифу-тавсифлари хайратомуз. Масалан, "максимал нарх – максимал сифат" – "Rolex" компаниясининг шиори. Сифат бўлганида ҳам қандоқ – улар ўз маҳсулоти... умрбод қофлат беради!

Мана, Швейцариянинг машҳур "Victorinox" ва "Wenger" йиғма пичоқлари! Бундай йиғма пичоқ-

чалар бизда қаламтарош, чопки, корча деб ҳам аталади. Нархи унчалик қиммат эмас. Лекин немисларнинг машҳур "Victorinox" ҳарбий пичоғи (армейский нож) – миллионлар билан баҳоланади! Ўзи, кафтга бемалол сифадиган бир парча темир буюм. "Википедия" виртуал қомусида бу пичоқ гўё Дамашк пўлатидан ишлангандек таърифланган. Беихтиёр қойил, дейсиз. Бундан ташқари, "Victorinox"да соат, йўл қопчиги (сумка), ҳамёллар, турли филофлар, соябон, ошхона-рўзгор буюмлари ҳам ишлаб чиқарилади. Содда ва оддийгина-наку-я, лекин нархлари жудаям балеанд!

Ойна ортидаги турфа хил "тоза" моллар гўё: "мени устаси фаранг ясаган, тартибли япон ўйлаб топган, иши пишиқ немис ясаган..." деяётгандек йилтираб, ҳавасли нигоҳларни ўзига тортиб турибди...

Қайтишда "МУМ таассуротлари" баҳона сўх-

ЎЗБЕК "БРЕНДИ"

батимиз кўр олди. Савол ўша – "нега ўз маҳсулотларимиз, "бренд"ларимиз кўринмайди?!"

"Ўзбек мардум "бош қотириб", янгиларлар ихтиро қилишдан кўра, тайёр андозалардан фойдаланиш, савдо-сотикдан фойда олишни кўпроқ хул қўради", дейди бир дўстимиз. Сўнгра бу "фалсафа"сини асослашга уринади: "Ўтган йиллар ичида республикамиз иқтисодиётини шакллантирувчи ва бюджет даромадларининг катта қисмини бераётган завод ва фабрикалар фаолияти аста-секин тўхтади. Бир пайтлар минглаб одамлар ишлаган "Фотон", "Алгоритм", "РЭТ", "Зенит", "Миконд", "ТАПОИЧ" сингари корхоналар эсингдими? Балки "кепак нархида" хусусийлаштирилгандир, аммо бу асосийси эмас. Негадир ўша пайтда уларни борица сақлаб қолиш, модернизация қилиш, янги маҳсулот чиқариш... каби ҳаракатлар қилинмади. Оқибатда иш ўринлари тугатилди, фуқароларимиз иш ахтариб, республикадан ташқарига мардикорлика чиқиб кетишга мажбур бўлди..."

Нима ҳам дердик, унинг фикри мантиқли. Бугун шаҳарларимизда катта-катта савдо марказлари ишлаб турибди. Уларнинг олдида бурунги доврўғи "МУМ" дўкони анчайин ихчам бўлиб қолди. Афсуски, бу "технопарк"лар асосан хорижда ишлаб чиқаришнинг маҳсулотлар билан тўла. 2000 йилларнинг ўрталарида юртимизда ички ишлаб чиқаришни рағбатлантириш, импортни камайтириб, экспорт улушини ошириш мақсадида машҳур "154-сонли қарор" чиққан эди. Унинг шарофати ила инновациялар жорий этилиб, рақобатбардор маҳсулотлар ишлаб чиқаришга йилиши керак эди. Афсуски, ички имкониятларимиздан унумли фойдаланиш, маҳаллий хом ашёлардан янги маҳсулотлар ишлаб чиқариш, янги ихтиролар, кашфиётлар қилиш, уларни амалиётда жорий этиш каби қутилган ўзгаришлар юз бермади. Аксинча, четдан олиб қилинган молларнинг нархи ошди, холос.

Президент Шавкат Мирзиёев Олий Мажлисга Мурожаатномасида бу масалани яна бир марта эсга олиб, "Асосий мақсадларимиздан бири – ташқи бозорга сифатли ва сертификатланган маҳсулотларни "Ўзбек бренди" номи остида олиб чиқишдан иборат", дея таъкидлади.

Очилини айтганда, антика хориж моллари ва баланнд нархлар биз учун янгилик эмас. Чорак асрдан буён таниш ҳолат, бу. Аммо шунча вақт ичида "Ўзбекининг асл "бренди" дея ҳамма тан оладиган маҳсулот ярата олдикими? "ЎзДЕУ", "ЎзГМ" автомобиллари ёки "Atel" маҳсулотларини "Ўзбек бренди", дея оламизми? Бу теҳникалар бизда йиғилгани билан, афсуски, уларнинг асл яратувчилари бошқа. Биз фақат "доя" маҳсулоти, ҳатто маҳсулотларга ном ҳам қўя olmayмиз! Боз устига, бу автомобиллар ва рўзгор жиҳозлари ўзимизда қиммат, четда эса икки баробар арзон баҳолабга сотилишининг сабаби ни-

мада? Масалан, Россияда Lacetti Gentra 6-8 минг, Nexia-2 4000\$, Nexia-3 5000\$ АҚШ доллариға сотилаётгани юзасидан ижтимоий тармоқларда жуда кўп мунозарали фикрлар билдирилди. Бунга мутасаддилар томонидан тайинли ва ишончли-роқ изоҳ берилмагани устига, "Ўзимизнинг" автотомобиллар савдосида турли "ўйинлар"нинг ҳануз давом этаётгани янада таассуфли.

Яқинда "Малика" савдо мажмуасида ноқонуний савдо билан шугулланаётган фуқаролардан кўп миқдорда маиший техника, мобил ускуна ва аксессуарлар мусодара этилиб, дўконлари ёпиб қўйилгани ҳақида хабар тарқалди. Чунки "улар тадбиркор сифатида давлат рўйхатидан ўтмасдан, чет элда ишлаб чиқарилган ва

Публицист мулоҳазаси

республикамизга яширин йўللар орқали олиб қилириб, ҳеч қандай ҳужжатларсиз маиший техника савдоси билан шугулланаётганини аниқланган". Бу каби хабарларга аллақачон қўни-киб, ажабланмайдиган бўлиб кетганмиз. Шунинг ўрнида дейлик, қуйидагича хабар берилса, қанийди: **"Тошкентда ўзбек мутахассислари томонидан янги авлод iPhone телефони дастури яратилди. Бу телефон, шу каби хориж аналогларига қараганда ишончли, мустаҳкам ва функцияларининг кўпчилиги жиҳатидан анча афзалликларга эга..."**

Бу каби орзуларимиз айна вақтда ҳаёлий бўлиб туюлса-да, аммо рўёбга чиқишдан умидвормиз. Зеро, бугун илм-фан тараққиёти учун кенг имкониятлар очилмоқда. Давлатимиз раҳбари Мирзо Улугбек шаҳарчасига ташрифи чоғида илм-фаннинг бугунги аҳоли ҳақида таассуф билан шундай деди: "Биз 25 йил илм билан шугулланмадик, бор илмни йўқ қилдик. Бирорта илм-фан йўналиши бўйича бизда ўзгариш йўқ, бирорта фан йўналиши бўйича мактаб ярата олмадик. Агар биз илмга асосланмасак, ҳақиқий ривожланиш бўлмайди!"

"Бренд" – илм, фаровон ҳаётга ҳам илм орқали эришилади. Савдо-сотик керак, аммо бугунги кунда замонавий билим ва инновациялар (билимлар асосида яратилган қиймат) нақадар даражада ҳал қилувчи кунга эгалигини қўриб турибмиз. Whatsapp иловаси Фейсбук томонидан 19 миллиард долларга сотиб олинди. Ўзбекистоннинг бир йиллик пахтаси, айтишларича, 1 миллиард 200 миллион даромад келтиради. Patek Philippe фирмаси бир дон "бренд" қўл соатини 20 минг доллардан 500 минг долларгача пуллаяпти. Бу пулга Ўзимизнинг Lacetti Gentra машинасидан неча донга олса бўлади! 200 долларлик таннархдаги iPhone телефони қарз-хавола қилиб бўлса ҳам, 1200 долларга оғринмай сотиб олаёلمиз...

Бугун муаммо ва камчиликларни очик эътироф этиш, ютуқларни "фоизлар"да кўрсатиб мактабни ўрнига, рақамларнинг реал ҳолатини ўрганиш кераклиги таъкидланмоқда. Энди дўппини ёнбошга қўйиб, бир ўйлаб қўрайлик: бугун ўзбек халқи тер тўкиб бир йил мобайнида етиштирган пахтаси неча пул бўлаяпти-ю, беш-олти ёки нари борса, ўн кишилик жамоадан иборат Whatsapp иловаси кашфиётчиларининг ихтироси қанчага сотилаяпти?

Ўзбекини дунёга танитган бойликларимиз қўп. Бойсун маданий мероси, Нарвўз, Шашмақом, Катта ашула, аския, ош, атлас ва адрас ишлаб чиқариш технологиялари ЮНЕСКОнинг Инсоният номоддий маданий мероси репрезентатив рўйхатидан жой олган. Булар – бобомерос маънавий бойликларимиз. Холис тан олиш ҳам – мардлик, дейдилар. Ҳозирча "mega osh" дамлаш бўйича рекорд қўйди. Чунки орамизда моҳир ошпазлар, иштаҳаси қарнай ошқўрлар, томоша-бон "шоу мухлислари" қўп. Айни вақтда китобхонлик ва илмга даъватлар бўлаётгани орақларда умид йўғотмоқда. Илм-маърифатга интилишимиз кучайса, ана шунда жиддий соҳаларда ҳам рекордлар ўрнатасак, ажаб эмас.

МУМни томоша қилиш давомида ҳаёлимдан шундай ўйлар кечди. Сиз нима дейсиз, азиз газетхон?

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси

Уюшма фаолиятидан

МАҲОРАТ МАКТАБИ

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси Бухоро вилояти бўлими Ёзувчилар уюшмаси вилоят бўлими ҳамкорлигида матбуот, радио ва телевидениега ҳавасманд ёшларнинг маҳорат сирларини эгаллаши учун Ёш журналистлар мактаби ташкил этилди.

Вилоят Маънавият ва маърифат марказида мазкур мактабнинг очилиш маросими бўлиб ўтди ҳамда унинг биринчи машғулотини "Бухоронома" газетаси таҳририяти бошлаб берди.

ТУРҚИЙТИЛАИ ЁШЛАР МУШОИРАСИ

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида Самарқандда ўтказилган "Самарқанд шеър оқшомлари" турқийтили ёшлар анжумани қатнашчилари иштирокида навбатдаги учрашув бўлиб ўтди. Тадбирда юртимиз ижодкорларининг қўшни ва хориж мамлакатлари ижодкорлари билан адабий ҳамкорликни кучайтириш масалаларига тўхталиб ўтилди.

Чингиз Айтматов таваллудининг 90 йиллиги олдидан

Менга тақдир буюк қирғиз адиби Чингиз Айтматов билан икки марта ҳамсухбат бўлиш бахтини насиб этди. Бу учрашувларнинг дастлабкиси 1984 йили Тошкент аэропортининг депутатлари ажратилган залида бўлиб ўтган эди. Ушанда мен Тошкентдан ҳозирги Бишкекка парвоз олдидан Чингиз оға билан бир неча дақиқа суҳбат қуришга муяссар бўлган эдим. Бу гал турмуш ўртоғи Марьям опа ҳам адиб билан бирга экан. Мен Чингиз оғага нашрдан эндигина чиққан “Адабиёт ва кино” номли китобимни тутдим. У киши миннатдорлик маъносидан бир-икки оғиз илиқ сўз айтдиларда:

– Марьям опангизга ҳада эдинг китобингизни. Бу киши – кино ишқибози, – деб қолди табассум билан. – “Кино оламида” кўрсатуvingиз Қирғизистонда ҳам қўйлади. Кеннингиз уни битта қўймай кўради.

Бу сўзларни эшитиб, бошим осмонга етди-да, Марьям опага китобни қўшқўллаб узатдим. Чингиз оға гарчи “жомадон кайфияти” да бўлса ҳам, суҳбатга рози бўлди. Адиб гурунгни ибратли бир ҳикоя билан бошлади:

– Кекса бир ёзувчи билан ёнма-ён ўтирибмиз-у, аммо икковимиз ҳам ўз хаёлимиз билан бандмиз. Бир пайт

– Аҳмад Фарғонийни Европада Алфраганус дейишди. Аллома исмининг латинлашган шакли бу. Ҳозир бўла-жақ гуманитар соҳа мутахассисларига ҳам назарий физика ўқитилмоқда экан. Бунда қандай наф борлигини адабиёт мисолида ҳам кўрсат бўлади. Назарий физика ёзувчи дунёқарашини бойитиш орқали адабиёт ривожига ижобий таъсир кўрсатиши мумкин. Менинча, Бегрунио Форобийлар сингари Фарғонийнинг математика соҳасидаги ихтиролари ҳам адабиётга бекиёс хизмат кўрсатса ажабмас. Гуманитар соҳаларнинг физика ёки

математикага ижобий таъсир кўрсатишини ҳам инкор этиб бўлмайди. Эҳтимоллик назариясини кашф этган Алберт Эйнштейн Фёдор Достоевский ва Вольфганг Моцартдан илҳом олган, ахир! Суҳбатни ўзимни қизиқтирган мавзуга буриш учун Чингиз оғага “Бўтакўз” кассасидан бир парчани эслатдим:

– Дашнинг овоз жониворлари – жайронлар янги шудгор қилинган пайкалга келганда бирдан тўхтаб қолади. Бу лавҳадаги мажозий маънони экранда аслидагидек ифодалаш нақадар завқли! Сиз сўз билан чизган манзара, ифодалаган ҳолатни кинога кўчиришда динамик тасвир ва овоз воситалари, ракурсли композиция ва ҳаракатдаги камера иштирок этади. Бунда янги эстетик шакл пайдо бўлади, лекин бадиий сўз билан китобхонга етказилган мазмун сақлаб қолинади. Демак, адабиёт қондаларига мувофиқ яратилган асарда ҳам кинога хос композиция

эпизодлари, талқин йўллари, мажозий ифодалар бўлар экан-да?

Жавоб қисқанга бўлди: – Бу режисса фақат китобхонни эмас, томошабинни ҳам назарда тутиб ёзаман шекилли.

Чиндан ҳам жавоб – изоҳга муҳтож эмас. Фақат бир фикрини айтмай: наинки бадиий иход, балки бадиий ид-рок психологиясига ҳам тегишли бу мушоҳада...

– Бадиий асардаги сўзга тенг кимматли қадр из-ланганида, эҳтимол, асарнинг экран талқинида кем-тиклар бўлар... “Момо ер” кассасини экранлаштирган кинорежиссёр Геннадий Базаров Тўлғонийнинг Момо ер билан дардлашувини экранда кўрсатишни тасав-вур этолмаган. Шу сабаб кинофильмни суратга олиш-да мазкур эпизоддан воз кечган. Оқибатда фронтдан қайтмаган эри ва ўлимининг дардида эзилган аёл бо-рази кассидагидек теран ва таъсирчан кичмаган. Ахир, адабий асар асосида кинофильм яратганда унга мос кўчим, мажоз, рамзлар излаш зарур эмасми? Акс ҳолда адабий асарнинг киноталқинида бўшлиқ пайдо бўли-ши мукаррар-ку!

Каминанинг саволига жавобан Чингиз оға:

– Бу режиссёр ҳозирча ўз мавзусини топаганича йўқ, – деб гап бошладики, буюк адиб ёш режиссёрни асраб-авайлаётгани, ҳимоя қилаётгани кўриниб турарди. Шун-да ўзим ҳам Геннадий Базаровнинг “Ўзбошимчилиги”ни сал кескинроқ танқид қилиб юборганимдан ҳижолат тор-дим. Кассани фильмдан устун қўйиб, муаллифини ҳам ноқулай аҳволга солдим, шекилли, Чингиз оға кино санъ-атининг уч машҳур дарғасини мактаб қўйди:

– Кино ҳам адабиётдан қолишаётгани йўқ. Курасава, Бергман, Феллини асарларининг кучи мумтоз адабиёт намуналаридан сира кам эмас...

– Кинодраматургия ҳам айни шу режиссура юксакли-гига кўтарилса, қани эди. Ҳозирча киноминг ўз Шекспи-ри йўқ-да. Дарвоқе, ҳалигача бахс давом этади: Шек-спир театрга хизмат қилганими ёки театр Шекспиргами?

Суҳбатимиз шу жойда ниҳоясига етди. Чингиз оға қўлимни сиқиб қўйди-да, кутубхонаси сари бошлади. Бу ерда ўндан ортиқ китобни жавондан олиб, олдимга қўйди. Турли мамлакатларда, турли тилларда чоп этил-ган бу китобларни арақлаб, буюк адибни кутлаган бўлдим. Чингиз оға мени ижодхонасига ҳам таклиф этди. Кенг-мўл ёзув столи, унинг устида оппоқ қоғоз, ручка ва қаламлар. Улар гўё янги-янги бадиий образ-ларни кашф этишга илҳақ тургандек. Мен Чингиз оғанинг иход столига яқинроқ боришга ҳурят этол-мадим. Бу гўшани макон тутган илҳом парисини хур-китишдан чўчидим...

Чингиз Айтматов китобларини ҳар гал қўлга олганда, буюк наср устаси, мутафаккир санъаткор билан 20-30-йиллар аввалги ўша учрашувларнинг шоирона, ёруғ кай-фияти дарров вужудини кайта эгаллайдди. Бу кайфият мени бир умр тарк этмаса эди, деб орзу қиламан шун-дай пайтларда...

Ҳамидулла АҚБАРОВ,
филология фанлари доктори, профессор

“КўНГИЛ ДУРЖИ ИЧРА...”

Яқинда Низомий номидаги Тошкент давлат Педагогика университети қошидаги Халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш ҳудудий марказида “Ўзбек тили ва адабиёти” йўналиши тингловчиларининг филология фанлари номзоди, доцент Омонулла Мадаев билан учрашу-ви бўлиб ўтди.

Таниқли педагог-олим мактабларда ўқувчиларга ўзбек тилининг гўзаллиги, бойлиги, софлигини теран сингдириш зарурлигини таъкидлаб, қўнғичлик билан шундай фактни келтир-ди: сўз бойлиги уч-уч ярим мингтани ташкил этиши за-рур бўлган ўсимир ўғил-қиз-ларимизнинг лексик захира-си, афсуски, мингтадан ҳам ошмаётир. Бунинг сабабларидан бири – мактабларда ўзбек тили дарслари, асо-сан, ўқувчиларга назарий маълумотларни етказишдан иборат бўлиб қолаётганидир. Ваҳоланки, назария билан

Моҳира ХУСАНХҲАЕВА,
Тошкент шаҳар Учтепа
туманидаги 203-мактаб ўқитувчиси

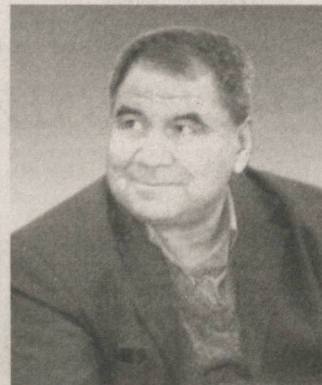
Адабий жараён: муаммолар ва мулоҳазалар

1. Кимдир адабиётимиз юксалиш палласида деса, кимдир бунинг аксини тасдиқлайди. Сизингча, қай бири ҳақ ва нега?

2. Ҳозирги адабий жараёнда қайси муаммо сизни энг кўп ташвишга солади? Ушбу муаммони бартараф этишнинг қандай самарали йўлини кўрсата оласиз?

3. Кейинги пайтда замондош адибларимиздан кимларнинг китобларини ўқидингиз? Қайси асар сизга маъқул келди-ю, қайси асардан кўнглингиз тўлмади? Бунинг сабаблари нимада?

Мазкур анкета ёрдамида бугунги адабий жараёнинг ютуқ ва камчилик-лари ҳақида бир қур фикрлашиб олсак, фойдадан холи бўлмас. Ахир, айтади-лар-ку, “Кенгашили тўй – тарқамас”, деб. Шундай эзгу ният ила анкетамиз саволларига навбатдаги жавобни эътиборингизга ҳавола этаётимиз.

САВОДСИЗЛИКДАН ЎРТАМИЁНАЛИК ТУФИЛАДИ

1. Бутун ўзбек адабиёти ҳақида қатъий фикр айтишга ҳаққим йўқдир-ку, лекин адабиётнинг бир шахобча-си – драматургия (шунингдек, кино-драматургия) тўғрисида шахсий фикрларимни билдиришим мумкин. Очигини айтидиган бўлсам, сўнгги пайтларда театрларга кам тушялман. Бунга бетоблигимни баҳона қилиб, ўзимни оқлашим ҳам мумкин-ку, лекин ундан-да жиддий сабаби ҳам бор. Мен театрга боришим учун юви-ниб-таранишим, кийинишим (биров-нинг ёрдамида), транспортга ўтири-шим, театр зиналаридан кийналиб чиқишим керак – шунча оворагарчи-ликка арзийдиган спектакль эса... йўқ. Бунинг ўрнига ўша томоша ҳақида телевизорда бериладиган маълумотлар билан қаноатланаман. Агар асар муаллифи, сахналаштир-ган режиссёрини шахсан танисам, спектакль ҳақида маълум тасаввур-га бориб қўя қоламан. Шунинг ўзи – кинофа.

Кейинги пайтларда тўй моҳарола-ри, қайнона-келин муносабатлари, севишганлар (кўпинча бахтсиз) қис-матига қурилган сийқа сюжет одам-ларнинг жонига тегиб кетди. Ҳа, айт-гандай, театр маъмурияти “дадил” ҳисоблаган гийҳванлик, одам савдо-си, диний экстремизм, терроризм каби мавзулардаги асарлар ҳам бор, лекин бу тоифа спектакллар чин са-баблар билан ёққа қолиб, ислом дини-га билиб-билмай тош отиш эвазига бўлаётир. Хуллас, кўндан бери “Эх, анови спектаклни кўролмай қолдим-да”, деб афсусланмаяпман.

Кинодраматургия масаласида ҳам аҳвол шу. Фақат сал баттарроқ. Кинодаги бош фожа – моддият етак-чилик қилаётган жойда маънавият чекинишидир.

2. Мени ташвишга солаётган муаммолар кўп, қай бирини айтмай? Энг ачинарлиси, адабий муаммолар ижтимоий муаммолар билан чапишиб кетгани! Эртаю кеч тинимсиз қийна-ётган масала – саводсизлик. Бу ил-лат илдири анча чуқурлаб кетди. Ле-кин муаммони ёритишда аксар мат-буот – соқов, радио-телевидение – гунг! Мен тахминан беш мингта одам-ни шахсан танисам, шундан йигирма-тача одамнинг саводига тан бераман. (Ҳатто ўзим ҳам бу рўйхатда йигирма биринчи бўлиб турибман.) Бу – жуда кам. Чидаб бўлмас даражада кам!

Оддий механизатор, ҳайдовчи, қас-собни кўя турайлик, ижодкор зиёли-лар ва илм аҳлининг саводи ҳам кўнғил тўладиган даражада эмас. Мен оддийгина грамматик саводни назар-да тутяпман. Шундай бир шароитда китоб ўқишга ундамоқ, китобни тар-ғиб қилмоқ бинойидек самара бера-рмикан? Кўчага қиқиб исталган мак-табнинг юқори синф ўқувчисига ис-талган маттни бериб кўринг – ўқиб-лайми! Хоҳ лотинда бўлсин, хоҳ ки-риллда. Мен ўқиш деганда нуқта, вер-гулини жойига қўйиб, ифодали ўқишни назарда тутяпман.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев “Коллежини битирган болаларимиз ишга кириш учун ариза ҳам ёзолма-япти”, деб бекорга қуйиб-пишаётгани йўқ. Коллеж, мактабни қўяверинг, олий ўқув юртини битирганларнинг саводи-ни кўриб ҳам ёқа ушлайсан киши. Мен “Шифо-инфо” деган тиббий газетга раҳбарлик қиламан. Тахририятимизга, асосан, университетнинг филология ёки журналистика бўлимларини би-тирган ёш йигит-қизлар иш қидириб келади. Диктант ёздириб кўраман. Айтсам ишонмасиз, битта сўзни ўн-тадан саккизтаси нотўғри ёзади! (Бошқа

бош муҳаррирларга ҳам тавсия қила-ман – ишончли усул.)

Саводсизлик ўртамиёналикка олиб келади. Ўртамиёна муаллим, ўртами-ёна инженер, ўртамиёна архитектор, ўртамиёна врач, ўртамиёна бошлик, ҳамма ёқ – ўртамиёна!

Минг таассуфки, лотин алифбоси-га ўтиш масаласи ўлда-жўлда бўлиб ётибди. Қолаверса, мактабда ўқити-лаётган лотин алифбоси номукамал – мутахассислар қайта ишлаб, ислоҳ қилиши лозим. Яқинда мактабни ло-тинда битираётганларнинг салкам икки авлоди етишиб чиқади. Газета-журнал ўқимайдиганлар авлоди! Не-гаки, мамлакатимизда лотин алифбо-сида чиқадиغان газета-журнал йўқ ҳисоби (“Ғунча”га ўхшаш бир-икки нашрдан ташқари, албатта). Тиличи олимларимиз нега томошабин бўлиб турибди?! Ахир, бундай салбий аҳвол учун, аввало, улар жавобгар-ку!

Менинча, худлик билан лотин ёзу-вига ўтишимиз керак. Муддат қисқа бўлиши керак, масалан, олти ой. Нашриёт, босмахона, тахририят ва бо-шқа идоралар лотин ёзувига мўжаллан-ган дастур билан бепул тавминлансин.

Бу ишларни бугун, ҳозир қилиш керак! Эртага кеч бўлиши мумкин...

3. Биласизки, умрининг ҳар бир фаслида маълум бир ёзувчиларнинг асарларига эҳтиёж сезади киши. Болалиқда – эртақларга, ўсмирлик-да – Жюль Верн, Жонатан Свифтлар-нинг саргузашт ва фантастик роман-ларига, балоғат ёшида – Ги де Мопассан ва сиз ҳам кўнглингизда санаб турган бошқа ёзувчилар асар-ларига. Қарилликда – турли лугат, справочник ва атласларга кўпроқ эҳтиёж сезаркансан киши...

Шароф БОШБЕКОВ

“ШАРҚ ЮЛДУЗИ”

2018 йил 8-сон

“Дурдона” рукнида оташнафас шоир Машраб ғазалларини ўқий-сиз. Она, умуман, Шарқ, хусусан, ўзбек шеърятининг қўлғу мавзу-си. Ўзбекистон халқ шоири Сиро-жиддин Саййиди Онани шарафлаб, фарзандлик бурчини теран ҳис этиб, меҳри ва соғинчини гўя ж-зибали ифодалаган бир туркум шеърини шеърят ихлосмандлари-га тақдим этган. Тагин шоирлардан Авлиёхон Ёшон, Ойгул Ўбайдулла қизи, Асрор Мўмин, Бехзод Фаз-лидиннинг шеърлари ҳам ўқувчи-ларга дилгир лаҳзаларни тўхфа

этиши тайин. “Унутмас мени боғим” рукнида таниқли шоир Азиз Абдураззоқ иходий меросидан намуналар берилган.

Ўзбек насрининг бугунги навқирон ва фаол вақилла-рининг турли жанрлардаги асарлари ҳам журналнинг ушбу сони мундарижасига алоҳида салмоқ бағишлаган. Бу асарлар сираждан Шойим Бўтаевнинг “Еттинчи тонг” романини журналнинг шу сонидан ўқий бошлайсиз. Наби Жалолидиннинг “Ўқилмаган китоб” кассаси, Қўқор Норқобил ва Оллоназар Улғовнинг ҳикоялари ҳам муштарийлар эътиборини тортиши тайин.

бирга амалиёт ҳам тенг олиб борилиши, ҳар бир ўқувчида соф ўзбек тилида гўзал ва раво-н сўзлаш кўникмаси ҳосил қилиниши лозим.

Бундай ҳолни, таассуфки, ўзбек ада-биёти дарсларида ҳам кузатиш мумкин, деб таъкидлади О.Мадаев. Бу фан бўйи-ча ҳам устозлар асосий диққатини ёшлар-га адабиёт тарихи ва назариясига доир маълумотлар беришга қаратмоқда. Ҳол-буки, ўқувчилан китобхон яратиш яна-да муҳимроқ вазифа ҳисобланади. Устоз-ларимиз турли усул ва воситаларни қўллаб, ўқувчилар орасида китобхонлик муҳитини юзага келтириши лозим. Бу борада ота-оналар ҳам фарзандларига ибрат кўрсатса, айни мудолао бўларди.

Кўнғил дуржи ичра гўҳар сўзлурур, Башар гулшанида самар сўзлурур. Ҳазрат Навоий сўз ва тили кўнғил қўтисилаги гавҳар, башар гулшанидаги самар, дея эълозлашга лаяват этган эди. Таниқли педагог-олим Омонулла Мадаев билан учрашув буюк мутафаккир шоир-нинг ана шу боқий давлати руҳида ўтди.

Сабоқ

Адабий-бадиий нашрлар

“Сулув шеърятнинг туғини кўтарган” (Фафур Фулом) атоқли шоир Миртемир ҳақидаги ёдномасида Миразиз Аъзам шундай ёзади: “У халқ иборалари, сўз бойлиги, хусусан, ўсимликлар, ҳайвонлар, уй-рўзгор буюмлари, жи-ҳозлар ва этнографияга оид шу қадар кўп туркий сўзлар ишлатадикки, уларнинг кўпчилиги икки жилдли “Ўзбек тили-нинг изоҳли лугати”да йўқ”.

Журналнинг ушбу сониди яна Шарқ фалсафаси манба-ларидан Сухравардийнинг “Орифлар маърифати” рисола-сидан (М.Махмудов таржимаси) парча, Иқбол Мирзо тад-қиқ этган “Девону луготит турк” асарининг халқаро миқёс-да ўрганилиши, италиялик шоира Пьерра Маттеи шеърла-ри (таржимон О.Суюндиқова) журнал саҳифаларини бе-заб турибди.

“ЗВЕЗДА ВОСТОКА”

2018 йил 5-сон

Журналнинг илк саҳифалари адабий дўстликни мустаҳкамлаган анжуман – жорий йилнинг 7-8 август кунлари Тошкентда бўлиб ўтган “Ўзбек мумтоз ва замона-вий адабиётини халқаро миқёс-да ўрганиш ва тарғиб қилишнинг долзарб масалалари” мавзусида-ги халқаро конференция ишти-рокчиларига Ўзбекистон Прези-денти Шавкат Мирзиёевнинг таби-риги берилган. К.Панченконинг “Адабиётлар дўстлиги — халқлар дўстлиги” мақоласида ана шу анжуман иши, иштирок-чилари, конференциянинг мақсади ҳақида батафсил маълумот берилган. Литвиялик ёзувчи, шоир, таржи-мон Сергей Гетманнинг мазкур анжуман билан боғ-лиқ бой таассуротлари — “Тошкент қундалиги” ҳам ушбу сонда эълон қилинган.

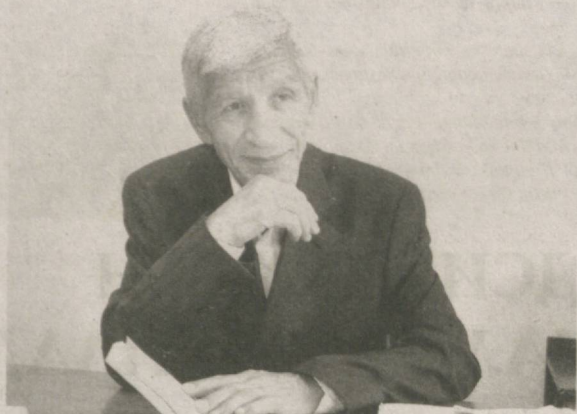
Журналда А.Устименконинг янги повестидан айрим боғларни, М.Байзаков, О.Котенков ҳикояларини ўқийсиз. Д.Худойбердиев, С.Вдовина ва Г.Рахматуллаевнинг янги шеърӣ туркумлари ҳам ушбу сонда босилган.

“Таржималар” рукнида таниқли адиб Муҳаммад Алининг “Улуғ салтанат” роман-эпопеясининг ўртинчи китоби — “Шоҳ-рух Мирзо” асари Д.Косимова таржимасида берилган. Озар-байжонлик адиб Фирӯз Мустафониинг “Васият” ҳикоясини Ш.Қосимова ўзбекчалаштирган. Шунингдек, ушбу сонда та-риққа, санъат фалсафаси ва адабиётшунослика доир бир қатор қизиқарли тадқиқот ва мақолалар эълон қилинган.

Нульфара АБДУРАХМОНОВА,
Наманган вилояти Учқўрғон туманидаги
9-мактаб рус тили ўқитувчиси

Анвар ОБИДЖОН,
Ўзбекистон халқ шоири

ЭРКИНИҲНИ СЕВ, СЕВГИ ШАҲНИҲНИ...

Севги кўлаши

Жарлайверма митти севгинини,
Улкан, ахир, Инсоий Севги.
Сев аввал Ҳақ каломини, ини,
Ҳар Ҳадисини арзандам дегил.

Илоҳийлаб қизга майилини,
Бичма севги либосини тор.
Авайла ҳар ерда ҳар дилини,
Барчага ишқ улаш, бўл мадор.

“Ўзим!” дема, тегрангта бўйла,
Яшаб ўтма бўлиб зикна дев.
Дардмандга эм топишни ўйла,
Йўқсилларни оғанг каби сев.

Маънос кўзга тикилгил сергак,
Ҳис эт ички нолаларини.
Қисинмасин бирон-бир гўдак,
Севгил миллат болаларини.

Лайливашга бўлгандек Мажнун,
Фидоликни, садоқатни сев.
Ҳақиқатини жошдан бил устун,
Холисликни, адолатни сев.

Эркинни сев, севгил шаҳнингини,
Халқ аталмиш дарёни севгил.
Сев тинчликка жарчи дининини,
Юртинини, бор дунёни севгил.

Учрашув

Ой ботгач қайтган эр доим шубҳада,
Хотини юлгудек, келса пича бўш.
— Бунча кеч?
Туришлар бошқача жуда...
Қайси мадам билан учрашдилар, хўш?

Шайланса эр шўрлик шанбалик ошга,
Яна сергак тортар хотини беҳос:
— Қизик!
Атир сениш шартми шу ёшда?
Учрашув борми ё? Ким у эркакбоз?

“Хотин!
Учрашувга кетяпман!” дебон
Айта олур фақат шоир ботиниб.
Учрашувга эрин кузатар шодон
Фақат шоирларнинг содда хотини.

Истисно

Тўқимоклик осондир, ошна,
Давватлару қаҳриқларини.
Уюштирмоқ мумкин тантана,
Қарсақлару ҳайқириқларини.

Бордир лекин икки истисно,
Яшаб-яшаб билдим шу сирни:
Тўқиб бўлмас ҳурматни асло,
Уюштириб бўлмас меҳрни.

Шуғла порок

Чеварам Дилуранни эслаб

Жажман қизча. Юракда — нуқсон...
Дўхтир шипта қалайди кўзини.
Бир ярим ёш... Ҳали сал нимжон,
Кўтаролмас, балки нарқозни.

Шу-шу, ота бедор кечаси,
Кундуз оғу ютар таом еб.
Қизалоғини мунгли кўзчаси
Савол бера: “Ўламанми?!” деб.

Юратурса нетар вақт чоғлаб?
Муолажа шарт бўлди бироқ.
Кетган эди уйдан ўйноқлаб,
Жағин бойлаб қайтарди жарроҳ.

Яшар ота, юраги оқиб,
Хўнграш — эркак учун эмас эп.
Энди қизи, тушида боқиб,
Сўрайверар: “Ўлганманми?” деб...

Иншооллоҳ, туғилар ҳали
Қизалоқнинг сингил, укаси.
Шодлик тўлиб, бу уйдан нари —
Кета бошлар армон кўлкаси.

Балжи...

Безиллама, укажон,
Энди танбех бермаман.
Кўзларингга ҳеч қачон
Ёв кўриниб юрмайман.

Етди охир идроким:
Қўл сокин-у, сой шўҳдир.
Ўйлаб кўрсам, ҳаттоки
Тоғда бир хил тош йўқдир.

Кимдир йўғрилган болга,
Сен — аччиқтаём шаробсан.
Балки айнан шу ҳолда
Бетақор ва ноёбсан.

Ҳаваскорга ҳазил

Ўт туйгунг шайдоси бўлган кезимда,
Дилим ўт йиғитлик даврим кўмсайдди.
Ҳамид оға сатри тушар эсимга:
“Эҳ, сенинг ёшлигинг менда бўлсайди!”

Лек шеърингда баён туюлса ортик,
Ёки ҳулосанинг зарби қиттай кам;
Дейман, қилмоқчидай газнамни тортик:
“Эҳ, сенда бўлсайди менинг тажрибам!”

Ченабарг шеърлар

Хуш келибсан, эй яхши ният!

Гулга дўндим сув қуйиб гулга.

Қочиб кетди Ердан фазогир...

— Намоз битди... Жоним хотиржам.

— Ер сўради тушимда Доро...

Қанд тикди чол милтиқ озига.

Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ

КЎЗИНГ ТўЛА ИЗҲОРЛАР

Ҳалион

тўқиланман

Куз,
Ажойибсан-да ўзинг!
Яна қайтиб кебсан-да?
Дарахларни заъфарон
Ўйлатаман дебсан-да!

Соғинсам...
Сен, биласан...
Ўтаверсин, баҳорлар.
Бунча маъсум кулмасанг,
Кўзинг тўла изҳорлар.

Яратганинг рангҳислар!
Бу тил лол, бу тил ожиз?
Тош кўнглини ҳеч фасл,
Сен каби юмшатолмас.

Тикилиб ўтирибман, ҳазонлар ёғишига!
Тўқилиб ўтирибман... ҳазонлар оғушида!

Куз, ажойибсан-да ўзинг!...

Вақт,
Бунчаям
Сирпанчиқсан?
Тутиб қололмасман

Бирон лаҳзанинг!
У ёшдан
Бу ёнга қайрилгунимча
Сен йўқсан,
сен йўқсан,
сен йўқсан!

Юрт шаъни,
Эрки деб, эрлар энгикса,
Эр қизларини тугса шадлод жувоилар.
Аёллар номусдан совутлар тикса,
Ҳаққу ор завқидан гуванранса чоллар!..

Бу элнинг улимас, кули бўлай, мен!

Қачон
Қарамай,
Чорлаганинг чорлаган,
Мен эса
Интиганим интилган, сенга.
Бирон кун, бирон дафна
Тинчлик борми ўзи, сендан,
Ҳай, қурмагур Дераза?

Шўртлик

Сўз десанг сўзингда сўз яйраб турса,
Ҳар сўзла баҳор, ёз, куз яйраб турса.
Бир жайрон кўзли сўз ахтарганингда,
Сенингман-ку, деган кўз яйраб турса.

Навқирон шеърят

Ватан

Оҳанглар изларман сойлардан,
Мадҳинини тингладим найлардан,
Жон-жонимга сингиб қайлардан,
Кўнгли куйга тахтимсан, Ватан!

Кўкда куртак ёзаётган тонг,
Фақат шуни англаб турар онг,
Ҳар нафасда уриб турган бонг,
Менинг тугал бахтимсан, Ватан!

Бахтиёр тонглар

Тонг тахтига ўтирди қуёш,
Янги куним кийди тожини,
Нурли, ширин табассум билан
Силаб қўйди аста бошимни.

Шабнамларга юз ювди кўнгли,
Орзулар ҳам буида ораста.
Ҳаёт, сени севмай бўларми?!
Бахтдан тутиб турсанг гулдаста.

Ҳамида МАМАДАЛИЕВА

Каромат буви саксондан ошгани-
га қарамай, ҳамон чаксон эди. Қишлоқ
тўй-маъракаларини батариб, ортик-
ча дабдабасиз ўтказар, меҳмонлар
ҳам, мезбонлар ҳам ундан рози бўли-
шарди. Момо асфальт йўлининг икки
томони ёқалаган қишлоқнинг барча
ёш-яланг, қари-қартаг, хотин-хала-
жига “олий бош кўмондон”, сўзига
итоатда эди.

Кайвони ўзининг катта оиласи, не-
вара-эвараларидан ортиб, улар учун
вақт топа оларди. Унинг оёғини уза-
тиб дам олганини ҳеч ким кўрмаган.
Нима бўлди-ю, кампир бир кунги тоби
қочиб, кўрпа-тўшак қилиб ётиб олди.
Яқинлари дарҳол шифокор чақир-
тиришди.

— Ташвишланадиган ери йўқ, —
деди шифокор беморни обдон
кўздан кечиргач. — Ҳаммаси қарил-
дан, мен дори ёзиб бераман, икки-
уч кунда тузалиб кетадилар.

У бир варақ қоғозга дорилар
рўйхатини эринмай ёзди. Катта
ўйғилга тутказар экан, шундай деди:
— Онахонимиз бутун умр эл хиз-
матини қилдилар, энди бизлар бу ки-
шига хизматда бўлайлик. Кўпроқ
мева-чева, енгил ҳазмли овқатлар
берилади. Худо хоҳласа, ҳаммаси
якши бўлади.

Шифокор кузатишган, тоғдек уч
ўйил, тўрт қиз, келин-кейват бемор-
нинг тезроқ оёққа туриши учун нима-
лар қилиш кераклигини маслаҳатла-
ша бошлади. Катта ўйил дорихонага,
иккинчи ўйил мева-чева учун бозорга
жўнади, учинчи ўйил бостирма томон-
га ўтди-да, семиз товўқни ҳалоллаб,
хотинига элтиб берди.

— Паст оловда милдиратиб, шўрва
пишир. Товуқ гўшти даво бўлади.
Шу тахлит бутун оила бувининг ат-
рофида гиргиттон бўлиб, унга ҳали
дори ичиришар, ҳали мева-чева, ҳали
тансиқ таомлар билан сийлашарди.
Орадан бир ҳафта ўтди. Лекин она-
хон ўнганлиш ўрнига кун сайин тўша-
ка қапишиб борар, серажин юзлари
сарғайиб, киртайган кўзлариди тирик-
лик нури камайиб борарди, гўё.

Орадан яна бир неча кун ўтиб,
кампир туз тотмай қўйди. У уззу-
кун шифта тикилганича ётар, алла-
нималар деб пичирлар, уйқусида
алаҳларди ҳам. Ҳамма типирчилаб
қолди. Вилоят марказидан чақирти-
рилган шифокор беморни кўздан ке-

чирди, унга бир-икки савол бер-
гандай бўлди. Кампир алланималар
деб гудранди, Унинг сўзлари тушу-
никсиз эди.

Шифокор бироз тараддудланди,
қайта-қайта онахоннинг юрагини тек-
ширган бўлди, ниҳоят кўзларини ер-
дан узмай:

— Бу ёғи — Аллоҳнинг иродаси, —
деди-да, лаш-лушларини йиғштириб
жўнаб қолди.

Ҳеч кимнинг қўли ишга бормас,
ҳамманинг юзида ташвиш-тахлика.
Кечга томон беморнинг аҳоли янада
огирлашиб, бот-бот алаҳлай бошла-
ди. Катта ўйил Қосимжон онасининг
ёнидан жилмас, ука-сингиллари, ке-
линларига имо-ишора билан кўрсат-
малар беради.

Эрта тонггача она “ана кетди — мана
кетди” бўлиб ётди. Чикмаган жондан
умид, дегандай бир неча марта “тез
ёрдам” чақиршга тўғри келди. Ниҳо-
ят тонг оқарганда Каромат буви ором
топиб, қўли илингандай бўлди.

Катта ўйил Қосимжон укаларини
ёнига чақириб:

— Ҳамма нарсасага тайёр туришимиз
керак... Бардам бўлинглар, — деди.

Ака-укалар жикқа ёш кўзларини
бир-бирларидан яширишга ҳаракат
қилиб, бироз жимиб қолдилар. Буви
чошгоҳгача уқлади. Сўнгра ўша ғамли
кўзлари “ярк” этиб очилди. Ниҳохла-
ри билан Қосимжонни ёнига
имлади. У дарҳол онасининг
тепасига келди.

Онанинг қимтилган лаб-
лари сал қимирлагандек
бўлиб, ундан бир сўз учди:

— Комилжон!..

Ака-укалар ҳушёр тортиб, бир-бир-
ларига қарадилар. Комилжон Каромат
бувининг тўртинчи — кенжа ўғли бўлиб,
хорижга ишга кетганига беш йил
бўлган, икки йилдан бери ундан мут-
лако хат-хабар йўқ эди.

Қишлоқ кайвониси ҳеч кимга бил-
дирмай, кенжа ўғил ғамини чекар-
ди. У туналари пинҳона кўз ёш тўкар,
лекин тонгда ўрнидан туриб яна ўзи-
нинг ўша хушчақчақ ҳолига қайтар-
ди. Атрофдагилар у Комилжонни бе-
ҳад соғинганини билсалар-да, она-
нинг ичини тўхтовсиз кемираётган
дард нақадар огирлигини ҳис этиш-
масди.

Ўғилларининг калласига ярк этиб
нур урилгандай бўлди. Хонадан чиқиб

қаердалиги номаълум Ко-
милжонни дараклашга
тушдилар. Учаласи ҳам
қўл телефониға ёпишиб,
хориждаги таниш-билиш,
ёр-биродарлар, ҳамқиш-
лоқларига бир бошдан
кўнгирак қила бошлашди.
Лекин кичик ўғилнинг
шунча йил топилмаган да-
рагини бир-икки соат ёки
бир-икки кунда топиб
бўлмайдди-ку!

Каромат буви эса
ҳамон таом тотмас, қиз-

Жўра ФОЗИЛ

СОҒИНЧ

лари дам-бадам пахтани ҳўллаб кам-
пирнинг қонсиз лабларига босишар,
у эса зўрга тамшаниб қўярдди, холос.
Онда-сонда онанинг бўғиздан кучли
хўрсиниш, ингрок отилиб чиқар,
жони узилиб кетгандай бўларди.
Ҳамманинг умиди кенжа ўғилни из-
лаётган ака-укаларда эди. Ака-ука-
лар эса шунча йиллар оналари дар-
дига бепарво бўлиб, укаларини ту-
зукроқ изламаганларига
пушаймон бўлиб, тўрт то-
монга зир югуришарди.

Умидли дунё деганлар
рост экан! Серташвиш
ўтган ҳафта охирида бемор яна пи-
чирлагандек бўлиб, “Комилжон,
ўғлим” деди. Онанинг пичирлаши
яқинлари кўнглида андаккина умид
уйғотган, ҳамма Комилжондан бир
хабар кутарди.

Қидир-қидирларнинг еттинчи куни
катта ўғилнинг қўл телефониға хори-
жа ишлаётган ҳамқишлоғи Умардан
хабар келди:

— “Қосимжон ака! Мен Комилжон
билан биргаман, дарахт кесувчилар
бригадасида ишляпмиз, соғ-саломат-
миз. Унга қидираётганларингизни айт-
дим. Ҳозир сизларга кўнгирак қилади”.
Нурланган сатрларни ўқиётган ака
ўзини тутта олмади, йиғлаб юборди.

У хабарни тақдор-тақдор ўқир, кўз
ёшлари ўз-ўзидан қўшилиб келар,
ҳаяжонини боса олмасди.

жуда секин гапирган бўлса-да, она-
изор уни эшитди, кўзларини катта
очди.
— Комилжон... Келдингми, болам?..
Қосимжон онасининг ёнида барал-
ла йиғлаб юбормаслик учун тишлари-
ни қаттиқ қисди.
— Ҳа, онажон, Комилжонингиз эрта-
индин келади!
Хонада тўпланганларнинг барчаси
ҳозир мўъжиза рўй беради, деб ўйла-
шарди. Худди шу аснода Қосимжон-
нинг қўл телефони қаттиқ жирингла-
ди, мўъжиза рўй берди!

Қосимжон телефон тугмачасини
босиб, овозни баландлатди. Бемор
тирсагига таяниб турмоқчи эди,
билан ўзинг гаплаш!

Қосимжон телефонни онасининг
қулоғига яқинлаштирди.

Каромат бувининг кўзлариди алла-
қандай нур пайдо бўлган, у бир текис
нафас оларди. Қосимжоннинг укаси
билан сўзлашувини элас-элас эшит-

моқда эди. У яна ўрнидан турмоқчи
бўлди. Катта қизи онасини суяб орқа-
сига пар ёстиқ қўйди.

— Ассалому алайкум, онажон! Ях-
шимисиз?

Неча кунлардан буён ўлим билан
мардона олишаётган она қайта жон-
лангандек бўлди, бирдан бурро-бур-
ро гапирга бошлади.

— Дарду балонгни олай, болажоним!
Мен яхшиман, тузалиб кетдим. Тез-
роқ кел, сени жуда соғиндим!

— Икки-уч кунда етиб бораман
онажон. Хотиржам бўлинг! Хўп,
ҳозирча хайр!

Шу билан она-ўғил ўртасидаги
қисқа суҳбат тугади.

Онаизорнинг аҳоли ўнгланди.
Кўзидаги юракни тилка-пора қилу-
чи мунг йўқолди. Атрофга синчиклаб
боқиб таниш чехраларни излай бош-
лади.

Энди пар ёстиққа бемалол суяниб
ўтирган Каромат буви овқат егиси кел-
ганини айтди. Қизларидан бири дар-
ҳол дастўй олиб келиб, онасининг
қўл-бетини ювди. Дастурхон қайтадан
тузалиб, беморга 3-4 қошиқ шўрва
ичирдилар.

Кечга томон беморнинг тоза ҳаво-
га чиққиси келиб қолди. Уни икки ки-
шилаб суяб, ташқарига олиб чиқиб,
ишком тағидаги сўрига ўтиргиздилар.
Кампир бироз нафас ростлагач, чор
атрофга суқланиб, ташналик билан
назар ташлай бошлади. Ҳосили
мўллигидан шохлари ерга эгилган
олма дарахтига нигоҳи тушди. Ярми
қизил, ярми оқ олмалар кўзни қувон-
тирарди. Каромат буви ютиниб қўйди,
сўнгра тепасидаги ишқомда қахрабо-
дай товланаётган ҳусайнининг ҳар
бири нақ “бўриқалладай” келадиган
йирик-йирик бошлари унинг диққати-
ни тортиди.

Ўғил-қизлари оналарининг ҳар бир
хатти-ҳаракатини диққат билан куза-
тиб турар эдилар.

Сўрига дарҳол дастурхон ёзилди,
унга бўрсилдоқ “амири нон”лар, узум,
олма қўйилди.

Каромат буви ўзи қўл қўзиб нон-
дан озгина ушатиб, қўлига бир шин-
гил узум ҳам олди. Пичирлаб, нонни
ўпиб, кўзларига суртди.

Эртасига у барвақт уйғонди. Аввал-
ги одатига оила аъзолари билан бир-
галикда нонушта қилди. Дастурхонга
фотиҳа ўқилгач, ўз қўли билан чучва-
ра пиширмоқчи эканини айтди. Оила
аъзоларидан икки киши унга ёрдамчи
бўлиш истагини билдирди.

“Комилжоним чучварага қатик со-
либ ейишни яхши кўрарди. Мабодо
ризқи қўшилган бўлса, келиб қолар...”
ўйларди она.

Орадан икки кун ўтди. Тушлик пай-
ти бўлиб қолган эди. Ярим очик дар-
возадан кичик нимдош жомадон
кўтарган Комилжон кириб келди. Йи-
гитнинг барваста қадди бироз букча-
ган, кўзлари киртайган, ёноқлари
салқин эди.

У жонсарақ нигоҳлари билан супа-
ни тўлдирган яқинлари орасидан она-
сини изларди.

Онаизор бир зумда ўғилнинг қар-
шисида пайдо бўлиб қолди. Ака-ука-
лар, опа-сингиллар оналари қандай
қилиб ҳаммадан олдинга ўтиб қолган-
ини билмай ҳам қолишди. Бунинг
сабаби ёлғиз Аллоҳга ва онаизорнинг
ўзагига маълум эди.

Она-бола кучоқлашганларича хун
бўлиб йиғлашар, уларни қўраб ол-
ган қариндош-уруғ ҳам кўз ёшларини
тия олмасдилар.

— Оҳ, бўйларингга жоним садага,
болам! — дерди Каромат буви, — сени
кутавериш кўзларим кўр бўлаёзди-ку!
Бунчалар соғинтирмасан!

— Бўлди, бўлди, онажон! Йиғламан!
Энди ҳеч қаёққа кетмайман.

Ҳаммалари бошлашиб, кенг меҳ-
монхонага кирдилар. Оила аъзолари
жамулжам бўлишгач, она фотиҳага қўл
очиб, дуо қилди. Акалари кенжа ўғил
оёғи остига икки йилдан буён боқи-
лаётган қўчқорни сўдилар. Нўхат
шўрва пиширилди, ош дамланди. Неча
кунлар давомида азага ҳозирланган
хонадонда тўй бошланиб кетди.

А.Иброҳимов набираси Тойирхон билан

Абдуқаҳҳор Иброҳимов кенг қамровли ва мураккаб жанр бўлиши драматургияда самарали фаолият кўрсатиб келмоқда. Унинг турли жанрларда ёзилган пьесаларини бир умумийлик, яъни қаҳрамонлар характеридаги ёрқинлиги ва ўзига хослиги бирлаштириб туради. Ижтимоий маъқеи ва нуфуздан қатъи назар, ким бўлмасин — ҳамма учун ҳалоллик, тўғрилиқ бир хилда меъёр бўлиши зарурлиги ҳақидаги гоя драматург пьесалари негизини ташкил этади.

ХАРАКТЕРЛАР МУСАВВИРИ

Ўтган асрнинг 70-йилларида ёзувчиликда бирмунча ном чиқариб улгурган Абдуқаҳҳор Иброҳимов "Биринчи бўса" пьесаси билан драматургияга кириб келди. Маънавий баркамолликка чорловчи замонавий мавзудаги ушбу асарда ёшлар ҳаёти тасвирланган. Пьесада бир-бирлари билан дўст бўлган Шокир, Роҳат, Қосим, Ферузлар ҳаётининг икки даври акс этади: мактабни битириш арафасида қалбларида муҳаббат эндигина куртак ёзаётган ва ҳаёт суронлари билан илк дарға юзмаюз келган паллалари.

Асарнинг бош ғояси шуки, инсон севгисиз яшай олмайди. У ҳар доим муҳаббатга ташна, интиқ. Бироқ инсон чинни пиёладек нозик ва покиза кўнгилни фақат ишончли, мард кўлларга бермоғи керак. Ахир, биринчи бўса ким учундир кўнгилхушлик бўлса, ким учундир кўнгилнинг битмас изтиробига айланиши мумкин. Лирик драма жанридаги ушбу пьесада баъзи бир ёшлар орасида ҳаётга энгил қараш кайфияти ва унинг салбий оқибатлари таъсирчан очиб берилган. Шокирнинг кўнгилхушлик учун Роҳатдан олган бўяси ва ёлгон севги ваъдалари қизнинг бутун ҳаётини остин-устун қилиб юборади.

Драматург маҳорати ёшлар кечинмаларини ҳаққоний очиб беришга эришганида қўринад. Зеро, ёшлик бу — қон қайнаб жўшган, орзуларга лиммо-лим давр. Бу фаслда жуда камдан-кам инсон ўз қилмишлари оқибатини ўйлаб иш қўради. Ёшлиқда ҳиссиёт устун келиб қилинган ҳатти-ҳаракатлар кейинчалик қанчадан-қанча надоматларга сабаб бўлади. Пьесанинг барча даврлар учун долзарблигини таъминлаган фаилат инсон ўз қилмишлари оқибатини ўйлашга масъулиги, акс ҳолда бутун умр пушаймон қилиб яшашига маҳкумлиги ҳақидаги умрбоқий ғоядадир.

А.Иброҳимовнинг "Зўлдил" сатирик комедияси — ижтимоий қимматга эга асар. Драматург асар қаҳрамони Ворисов мисолида жамиятда бирор ишни дурустқўч елмасдан, турли мансабларда "сайр" этиб юрвчи кишилар қиёфасини тасвирлаган. Комедияда кўтарилган муаммо кишилик жамиятининг ҳар бир босқичида мавжуд ва, таассуфки, ҳеч ҳам йўқолмайдиган иллатдир. Худди шу жиҳат пьесанинг комик жанрда туғилишига сабаб бўлган. Асарда салбий ҳолатларни фош қилувчи кулги воситасида иллатларни тузатишга даъват янграб туради.

Ворисов мутахассислигидан қатъи назар, ҳар қандай ташкилотга раҳбарлик қилиб кетаверди. Табиийки, кўпична рисоладагидек иш юртишининг улдасидан чиқмайди. Аммо, шунга қарамай, унинг мансаб пиллапояларидан кўтарилиши ва алмашиб туриши сира тинмайди. Хўш, бунга сабаб нима, деган оғриқли савол туғилади. Гап шундаки, Ворисов каби непрофессионал, савиясиз, маънавиятсиз одамлар кимларгадир асқотди. Зеро, ворисовлар "юқори"да ўтирган ўзи қабилага ёқиш ҳадисини олган, бундайлар бир меҳрибонлик, ҳайрихолик никобиде тепадагилар кўнглини мудом овлаб туради-да...

Буларнинг эвазига, Ворисов чигал аҳволга тушиб қолганида валинъематлар уни "қўллаб" юборади. Бу тўранинг мансаб курсилари шу қадар тез алмашиниб турадики, уни излаб келган ўғли йиллаб топа олмай юради. Бирга яшайдиган ёш хотини ҳам уни излагани-изла-

ган. Албатта, драматург бу ҳолатни бироз бўрттириб тасвирлайди. Лекин қаҳрамоннинг маънавий қиёфасини очиб беришда бундай услубни қўллаш ўзини оқлайди.

Муаллиф Ворисов мисолида жамиятдаги кўзбўямачилик, фириб ва адов билан ўтказиб юрган ноқаслар эканини ёрқин тасвирлаб бера олганидадир.

"Зўлдил" пьесасига, мавзу ва кўлам жиҳатидан, "Пуч" трагикомедияси яқин туради. Ушбу пьесанинг жанри трагикомедия деб белгиланган бўлса-да, моҳиятан у психологик драма унсурларини ўзида намоён этган. Буни қайсидир маънода Антон Чеховнинг "Чайка" пьесасига қиёслаш мумкин. Комедия деб белгиланган "Чайка" ўткир психологик вазиятлари, тағмаёноли киноялари билан мураккаб хусусият акс этса, улфатчиликка йилган дўстларнинг некролог бахона фаразий ўлим сахнасидаги тилақлари ҳам аста-секин уларнинг характерини очиб боради. Турли соҳаларда катта лавозимларда хизмат қилаётган дўстларнинг қадрдон, ҳоҳатбарор Тўлаган ҳақида унинг валинъематига қараб фикр-мулоҳазалар билдириши орқали жамиятдаги иккиозламчилик, ошана-огайнигарчилик, коррупция иллатлари беаёв фош қилинади. Тўлаганга ўзини қиёматли дўст кўрсатиб юрганлар, аслида, унинг суянган тоғи Келган Утаровичнинг соғинага салом беришгаётган, суянган тоғи қулагач эса Тўлаганни бадном қилишга ўтиб олишгани пьеса кульминациясини ташкил этади.

А.Иброҳимовнинг сўнгги йилларда яратилган пьесаларида ижтимоий муаммоларнинг туб илдиэлари инсоннинг ўзи билан, унинг шахсий хусусиятлари билан боғлиқ ҳолда талқин этилиши кузатишмоқда. Биргина "Тусмол ёхуд сenga бир гап айтман" пьесасида бугунги жамиятнинг кўплаб муаммолари илдиэи инсонларнинг бир-бирини тушунмаслиги, тушунини истамаслиги, инсоннинг руҳий ёлғизлигида экани кўрсатиб берилган.

Пьеса бош қаҳрамони Эргашнинг дилини қандайдир ғам эзади. У шу дардини ким биландир бўлишига, унга чора топишга интилади. Шу мақсадда яқинлари, қариндошлари олдида бирма-бир бориб, дил ёрмоқчи бўлади. Бироқ уни ҳеч ким эшитмайди, эшитиши хоҳламайди. Уни эшитиш учун шайланадилар-у, бир неча сонияга ҳам сабрлари етмай, ўз дардларини дoston қила бошлайдилар. Ҳатто дардини айтмай, ҳафсаласи пир бўлган Эргаш қиқиб кетса-да, айрим "дардкашлар" ҳаволарга сўзлайверди. Эргаш эса ҳеч қаердан ўзига дардкаш, ҳеч кимдан ўзига юпанч тополмай, бу оламдан ўтади. У айтмоқчи бўлган гап мавҳумлигига қолади. Бутун асар кулгига йўғрилган, бироқ унинг замирида кўзёш ётибди.

хос шакл-шамойиллар, янги ғоя, янги қирралар топишга ҳаракат қилди. Унинг устаконаси ҳамиша ижодкорлар, дўстлари, шогирдлари ва муҳлислари билан гажум. Айни, шу жойда унинг машҳур асарларининг эскизи, яъни ғоялари яратилган.

— Мен Баҳодирни анча олдиндан биламан, — дейди Жавлон Умарбеков. — Ўтган асрнинг 60-йилларидан бошлаб, тадқиқотлар ва жамоавий ишлар, ижодий изланишлар, кўрғазмалар, саёҳатларда биз бир сафда бўлдик. У Санкт-Петербургда, мен эса Москвада ўқидик. Биз ҳар доим бирга ишладик, ёруғ орзуларга эргашдик. Замонавий санъат қандай бўлиши ҳақида узок суҳбатлар эдик. Бир лаҳзада Баҳодир, коинотдаги каби, олам сирларини аңглашга интилди, мен учун қадимги шахримиз, Тошкент кўчалари, салқин анҳорлари ижодимнинг асосий мавзуси бўлди. Бугунги кунда бизнинг қаҳрамонимиз яна ҳаммани ҳайрон қолдирди. Бу ерда жуда қизиқарли, жуда таъсирли лойиҳаларни кўряпман. Мен Баҳодирга куч ва соғлиқ тилайман, шунда у келгусида ўзининг ҳашаматли, улкан режаларини амалга ошириши мумкин.

Мусаввир мамлакатимиз ва хорижий давлатларда ўтказиладиган кўрғазмаларнинг мунтазам иштирокчиси. Унинг асарлари дунёнинг қатор мамлакатлари музейлари ва шахсий тўпламларидан ўрин олган. Кўрғазмага файз бағишлаган ҳайратларга тўла, афсонавий санъат асарлари ўзбек рассомлик мактабининг ривож топишида мусаввирнинг қўшган мислсиз, улкан ҳиссасидир.

С.КОСИМОВА

ФЕСТИВАЛЬ САДОСИ

Шундай воқеалар бўладики, уларнинг акс-садоси узок вақтгача кулоққа чалиниб туради. Ноябрь ойининг биринчи ўн кунлигида бўлиб ўтган V Халқаро симфоник мусиқа фестивали ана шундай ҳис-ҳаяжонга тўла воқеликни қамраб олди.

Айниқса, мусиқа мутахассислари, ижрочилар ва тингловчиларнинг қизгин фикр алмашилари, композиторларнинг янги асар яратишлари учун илҳом манбаи бўлди. Композиторлик ижодиётида анчадан буён халқаро миқёсда бундай йирик тадбир ўтказилмаган эди. Фестивалда мусиқа санъатининг турли жабҳаларини қамраб олингани, анжуман доирасида бўлиб ўтган концерт дастурлари, ижодий учрашувлар ва маҳорат дарслари бир-бирига узлуксиз боғланиб боргани мутахассислар томонидан алоҳида қайд этилди.

Чет эллик ижодкорлар юртимизда фаолият юритаётган Миллий симфоник оркестр, Халқ чолғулари оркестри, "Сўғдийна" халқ чолғулари камер оркестри, Консерватория қришдаги симфоник оркестр, В.Успенский номидаги академик лицей симфоник оркестри жамоаларининг ижро маҳоратидан баҳраманд бўлдилар. Айниқса, Алишер Навоий номидаги давлат академик катта театри сахнасида композиторлар Анвар Эргашевнинг "Хумо" балети, Рустам Абдуллаевнинг "Садоқат" операси намоёйиш этилиши анжуман қатнашчиларида катта таассурот қолдирди. Ўз навбатида юртимиз мусиқа намоёндалари ва талабалар Россия, Вьетнам, Испания, Австралия, Чехия, Озарбайжон, Эрон, Тожикистон, Қозоғистон, Қирғизистон каби давлатлардан келган таниқли композиторларнинг асарлари, уларнинг ижодий услуби, мусиқий салоҳияти билан яқиндан танишиш имконига эга бўлдилар. Россиялик Рашид Калимуллин, австралиялик Андриан Петут, тожикистонлик Хуршед Низомов, эронлик Айдин Самимий Мофхам каби етук композитор ва мусикашунослар билан ўтказилган ижодий учрашувлар ҳамда маҳорат дарслари ўзбекистонлик талабаларда катта таассурот қолдирди.

До Хонг КУАН,
Вьетнам Композиторлар ассоциацияси раиси:

— Ўзбекистонга иккинчи марта келишим. Биринчи бор 2005 йили, IV Халқаро симфоник мусиқа фестивалида бўлган эдим. Ўша давр билан ҳозирги Ўзбекистон, ҳозирги Композиторлар ва бастакорлар уюшмаси жудаёқ фарқланади. Бугун уюшмага кирар эканман, бошқа-бир муҳитга қадам қўйгандай бўлдим. Қисқа тарихий давр мобайнида шунчалик катта ўзгаришларни бошдан кечирган мамлакатингиз чиройидан долман. Уюшмага Президент томонидан кўрсатилган бунчалик катта эътибор ва эҳтиромни мен ҳеч қайси мамлакатда учратмадим. Бу сизлар учун ҳам, биз учун ҳам катта бахт. Юртингизда мусиқа санъати, композиторлар ва ижодкорларга давлат миқёсида кўрсатилаётган эътибор келажакда юқори натижаларни беришга ишонаман.

Андриан ПЕТУТ,
Австралия Конфедерацияси раиси:

— Ўзбекистонга, қолаверса, Марказий Осиёга биринчи бор келишим. Ажойиб, гўзал мамлакатингиз бор экан. Фестиваль доирасида янграган мусиқий асарлар, уларнинг ранг-баранг услубий қирраларга эга экани мени қувонтирди. Симфоник мусиқа қаторида халқ чолғулари оркестри ижросини кўриб янада қувондим. "Omniбus" ансамбли ижросида янграган асарлар, композиторларнинг "топқирлиги", ансамбль чолғулари хусусиятларидан моҳирона фойдаланишлари менда катта таассурот қолдирди. Айниқса, ёш композитор Виктор Хандамяннинг "Implicative order" асарида Тибет жомини қўллаши, сув товушидан ўзига хос эффект ҳосил қилгани мента жуда ёқди. Бундай ижодий экспериментлар композиторларнинг дунёқараш ва фантазиясининг бойлигини яққол кўрсатиб туради.

Самарқанд ажойиб ва бетакрор шаҳар экан. Амир Темур, Бибиҳоним ҳақидаги тарихий фактларни эшитиб лол қолдим. Гўзал Регистон майдони, Тиллақори мадрасасининг бетакрорлигини айтмайсизми. Фестиваль ташкилотчиларига юқори даражада анжуман ташкил этганлари учун алоҳида миннатдорлик билдираман. Рустам Абдуллаев нафақат етук композитор, балки фестивалларни халқаро миқёсда ташкил этадиган моҳир раҳбар эканлигини эътироф этишни истардим. Тадбирларнинг аудио ва видео тасмаларга муҳрлангани, оммавий ахборот воситалари орқали кенг ёритилгани ҳам таҳсинга лойиқ. Ўзбекистон мусиқа маданиятининг дунёга кенг тарғиб этилишида, маданий алоқаларнинг мустаҳкамланиши йўлида мазкур фестивалнинг ўрни катта.

Рашид КАЛИМУЛЛИН,
Россия Композиторлар уюшмаси раиси:

— Фестиваль юқори даражада ташкил этилганини алоҳида қайд этмоқчиман. Ўзбекистон композиторларининг нафақат симфоник, балки халқ чолғулари оркестрлари учун яратган асарларини тинглаганимдан хурсандман. Юртингизда ижро мактаби кучли эканини, Миллий симфоник оркестр жамоаси Ўзбекистон ва жаҳон композиторлари асарларини юқори савияда ижро қилганини эътироф этиш жоиз. Дирижёрлар — Ўзбекистон Республикаси санъат арбоби, профессор Феруза Абдурахимова, Халқаро танловлар совриндори Алибек Кабдурахманов ўз касбининг устаси эканликларини намоён қилишди.

Уюшма залида бўлиб ўтган камер мусиқа концерти ранг-баранг дастури билан диққатини тортди. Анвар Эргашев, Ойдин Абдуллаева, қорақалпоғистонлик Нажимиддин Муҳамеддиновларнинг асарлари драматургик ривож, чолғулар тембри ва ижро имкониятлари кенг қамраб олингани билан қизиқарли бўлди. Умуман, Ўзбекистон мусиқа маданияти жадал ривожланиб бораётгани мени қувонтирди. Фестиваль ташкилотчиларига шундай нуфузли фестивалга таклиф этганлари учун миннатдорлик билдираман.

Хуршед НИЗОМОВ,
Тожикистон Бастакорлар уюшмаси раиси:

— Юқори даражада ташкил этилган мазкур фестивалда қатнашганимдан бағоят хурсандман. Ўтган асрнинг тўқсонинчи йилларида Тошкент давлат консерваториясида таҳсил олганман. Ўша давр билан ҳозирги Ўзбекистонни қиёслаш жуда қийин. Бу фестивал турли маданиятга эга бўлган халқларни бирлаштирувчи ижодий учрашувдир. Халқаро фестивалларни ўтказишдек ҳайрли анъаналарнинг тикланаётганидан мамнунман. Мазкур фестивал бизни ҳам мана шундай йирик халқаро лойиҳаларни ўз юртимизда ўтказишга илҳомлантирди. Ўзбекистон композиторлари ва бастакорлари уюшмаси билан тузилган ҳамкорлик Меморандуми тез орада ўз самарасини беришга ишонаман.

Ўзбекистон Композиторлари ва бастакорлари уюшмаси бош мутахассиси
Муҳайё НАБИЕВА тайёрлади.

дарсларини жонлантириш, ўзаро тажриба алмашиш каби масалалар ўз аксини топган. Чет эллик меҳмонларнинг ҳар бир сўзи, муносабатидеа ўзбекистонликларга ҳурмати намоён бўлиб турди. Қозогистонлик композитор Артык Токсанбаев шу фестиваль муносабати билан Алишер Навоий номидаги давлат академик катта театрига биринчи марта таъриф буюрганини ҳаяжон билан айтиб, "Хумо" балети ҳақида, театр биносининг салобати ҳақида самимий фикрларини билдирди. Шунингдек, озарбайжонлик Азәр Дашовнинг ҳазил-мutoйибага бой "Дивертисмент", чехиялик композитор Ян Мейслнинг "Рапсодия" асари ва аккордеонда муаллифнинг ўзи маҳоратини намоён этганини алоҳида таъкидлади.

Асосийси, Халқаро симфоник мусиқа фестивали мусиқа шинавандаларини жаҳон мусикаси намоёндалари ва уларнинг ижоди билан яқиндан таништирди. Ўзбекистон композиторлари асарларини чет эллик ҳамкасбларга намоён этди ва шу орқали халқаро тарғибот йўлида муҳим қадамларни босди.

Анжуман самараси ўларок, юртимиз оркестрлари репертуари Ўзбекистон ва жаҳон композиторларининг янги-янги асарлари билан бойиди. Қолаверса, чет эллик ҳамкасбларимизга бетакрор ва гўзал юртимизни, тарихга бой бўлган мамлакатимизни, халқимиз маданияти, меҳмондўстлиги ва урф-одатларини яна бир бор намоён этдик. Бу эса, ўз навбатида, Ўзбекистон маданиятининг чет давлатларда нафақат тарғиб этилишига, балки туризмни кенг ривожлантиришга ҳам омил бўлиб хизмат қилади.

Қўйида Фестиваль иштирокчиларининг фикрлари билан танишасиз.

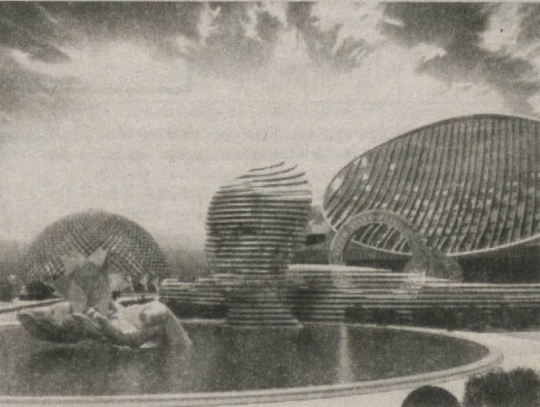

ОҚ ТУН СИРЛАРИ

Пойтахтимиздаги тасвирий санъат галереясида очилган Ўзбекистон халқ рассоми Баҳодир Жалоловнинг "...Ва ўшанда барчаси бошланди" деб номланган кўрғазмаси томошабинларда катта таассурот қолдирди. Экспозицияда муаллифнинг дизайн архитектураси, инсталляция, графика ва рангтасвир асарлари намоёйиш этилмоқда.

Кўрғазманинг очилиш маросимида сўзга чиққан Бадий академия раиси Акмал Нуриддинов, Ўзбекистон халқ рассоми Жавлон Умарбеков, Тасвирий санъат галереяси директори Жаҳонгир Темирхўжаевлар мусаввирни ушбу тақдирот билан табриклядилар. Мусаввир таваллудининг етмиш йиллиги билан ҳамоҳанг бўлган ушбу тадбирда Баҳодир Жалолов Ўзбекистон Бадий академиясининг фахрий дипломи билан тақдирланди. Рассом кўрғазма иштирокчиларига самимий миннатдорлик изхор этиб, замонавий дунё ва жамият ҳаётини акс эттирадиган янги асарлар яратиш ниятини билдирди.

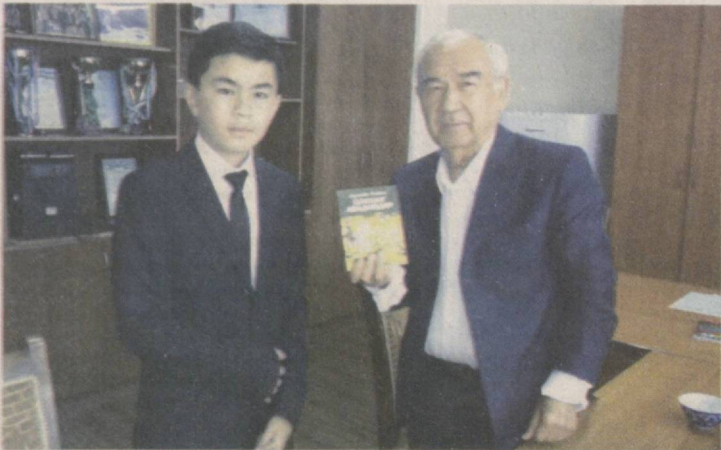
Дастлаб, Республика рассомлик билим юртида сўнгроқ И.С.Репин номидаги Тасвирий санъат, ҳайкалтарошлик ва архитектура институтида таҳсил олган мусаввир ўз фаолиятини талабаларга сабоқ бериш билан бошлади ва ўз ижодий услубини яратиш мақсадида тинимсиз изланди. Графика, рангтасвир ва монументал асарлар яратиш, ҳар бирида ўзига

УНВОН ХАЛИ ЧЕГАРА ЭМАС

Жаҳоннинг энг ёш гроссмейстери, ўзбек фарзандаи Жавоҳир Сандоров билан суҳбат

Биринчи мақола

— Жавоҳир, яқинда Венгрияда ўтказилган шахмат турнирида учинчи марта гроссмейстерлик талабини бажариб, юксак унвонни кўлга киритган энг ёш шахматчи бўлдингиз. Бундан барча ватандошларимиз жуда суюндилар, фахрландилар. Президентимиз сизни юксак унвонингиз билан муносиб тақдирладилар. Унвон муборак бўлсин!

— Раҳмат! Ҳаммамизга муборак бўлсин! Жаҳондаги энг ёш гроссмейстернинг ўзбекистонлик бўлиши халқимиз учун фахрли, албатта. Президентимизнинг менга йўллаган табрикларида айтилганидек, бу галаба биз кимларнинг авлоди эканлигини яна бир бор исботлайди.

— Гроссмейстерлик талабини ундай олишингизга кўзингиз етганми? Эндикда тарихий бўлиб қолган ўша мусобақа ҳақида гапириб берсангиз.

— Мен Будапештга қатъий ишонч билан боргандим. Аммо... биринчи турда украинлик халқаро мастер Эмил Мирзоевга ютқазиб қўйишим бу ишончни йўққа чиқаргандай бўлди. Шу кунни менинг ҳам, отамнинг ҳам кайфиятимиз тушиб кетганди. Бир биримизга гап ҳам қотмай, жимгина меҳмонхонага қайтдик, дам олдик...

Турнирда иштирок этаётган энг ёш иштирокчи мен эдим. Қолганлар 18 дан 50 ёшгача бўлган катта ёшли ва маҳоратли шахматчилар. Эртаси кун, ундан кейинги кун япониялик ва вьетнамлик кучли шахматчиларни доғда қолдирган, юрагимизда яна умид пайдо бўла бошлади. Кейинги 6 турда менинг ютқазिशга ҳақим йўқ эди. Фақат камида икки дуранг ва тўртта галаба керак эди. Улар орасида уч нафар халқаро гроссмейстер ҳам бор эди. 4-турда чехиялик гроссмейстер Плат Войтеччи ютганимдан кейин ўзимга бўлган ишончим ортди. Кейинги турда озарбойжонлик умидли шахматчи Исмоил Шахалиев билан дуранг ўйнашга тўғри келди. Энди қолган 4 турдан 3,5 очко олишим лозим эди. 6-7-турларда икки забардаст гроссмейстер билан майдонга тушдим. Венгриялик Глеб Атиллани ютиш унча қийин кечмади. Аммо кейинги турда сербиялик 50 ёшли Златко Илинич билан ўйнимиз қарийб 6 сўратга чўзилди. Тажрибали шахматчи қандай қилиб бўлса-да, дурангга эришиш учун химояда "ётиб" олди. Энг сўнгги дамба унинг химоя деворини бузиб ўтиб, таслим қилишга эришдим. Кейинги икки турда вьетнамлик Тран Мин Танни ютиб, ҳиндистонлик Маниш Шах билан дурангга имзо чекдим. Бугун бу гапларни бир-икки оғиз сўз билан айтаямман... Аслида ўша пайтда менга, кечакундуз тепамда турган отамга қанчалик оғир, ҳажжонли бўлганини сўз билан тасвирлаш қийин. Хуллас, олис юртдан гала-

ба билан қайтдик. Ватанимизда бизни қаҳрамонлардек қўтиб олишди, қийинчиликлар ёддан чиқди-кетди.

— Мухлисларни қизиқтиргани учун энди анъанавий саволларни бермоқчиман: шахмат ўйнашни қачон ўргангансиз? Ким ўргатган? Кимлар устозлик қилган?

— Тўрт ёшимда отам мени шахмат клубига олиб борганини эслайман. У пайтда мен шахматдан кўра компьютерда ўйнашни яхши кўрадим. Биринчи устозим Сабохат Зайниддинова менга шахмат сирларини ўргатди. Кейин Сирохиддин Зайниддинов, Ақром Тошхўжаев, Владимир Егин каби устозлар қўлида маҳоратимни оширдим. Халқаро гроссмейстер Марат Жумаев уч йилга яқин шахматнинг энг нозик сирлари билан таништирди. Айти пайтда Бобур Сатторовдан сабоқ олмоқдаман. Мен барча устозларимдан мамнунман. Уларни қадрлайман. Уларга ўз миннатдорлигини билдираман.

— Қачондан бошлаб шахмат ҳаётингиздаги асосий машғулот эканини ҳис қила бошлагансиз? Мусобақалардаги дастлабки натижалар қандай бўлган? Ютуқлар ўз-ўзидан келмагандир?

— 2012 йили илк бор халқаро мусобақа — Ҳиндистонда ўтган мактаб ўқувчилари ўртасидаги Осиё чемпионатида қатнашиб, блицда олтин, стандартда кумуш медални кўлга киритиб, Осиё чемпиони бўлдим. Ота-онам, яқинларим, дўстларимнинг қувончи чексиз эди. Уларнинг хурсандчилиги менга қувонч бахш этарди... ўзимни кучли сеза бошладим. Шу пайтдан шахмат ҳаётимнинг мазмунига айланишни сезганман... Аммо галаба ўз-ўзидан келмайди. Ҳар кун 3-4 соатлаб машқ қилишга тўғри келарди. Яна уйга вазибалар... турнирлар, мусобақалар... Умуман, шахматчида бекор вақт

бўлмайди. Болалар ёзги таътилда дам олишади, лагерга боришади, меҳмонга боришади. Шахматчи эса йил 12 ой ўрганишда, машғулотда, мусобақада...

— Ота-онангиз ва айниқса, таниқли олим ва адиб бобонгиз Комижон Синдоровнинг Сизга кўрсатган ғам-хўрлиги, фидойилиги ҳар жиҳатдан ибратлидир, десак муболага бўлмайди. Мавриди келганда мухлисларни муҳим бир маълумотдан хабардор қилиб қўймоқчиман. Сизнинг шажарангиз машҳур бахши Эргаш Жуманбулбул ўғлига боғланган. Маълумки, бахшлар юзлаб дostonларни ёддан билганлар ва халқ ичида ижро этганлар. Уларнинг хотирасига ҳайратланмай илож йўқ. Оллоҳ юктирган хотира неъматини наслдан наслга ўтиб, шахмат ўйинида ҳам Сизга қўл келган бўлса, ажаб эмас.

— Бизнинг авлодимиз бахши-шоирлар авлоди. Эргаш Жуманбулбул ўғли 45 та достонни, у кишининг амакиси, Ёсбек бахши 90 та достонни ёддан билган экан. Менга ҳам хотиранинг кучлиги боболаримдан ўтган бўлса, ажаб эмас. Отамнинг айтишича, мендаги хотиранинг кучлиги мени шахмат тўғрисидаги беришларига туртки бўлган экан. Мен ҳозир шахмат тахтасига қарамай, кўзимни юмиб, 4 та партияда бемалол ўйнай оламан. Бу мураккаб иш. Хатто кучли шахматчилар ҳам буни ундай олиши қийин. Демак, хотиранинг боболарим қонидан менга ўтгани айти ҳақиқат.

Шахмат билан жиддийроқ шуғулланиш учун кўпчилик имкон тополмайди. Чунки ёш болани ҳар кун дарсага, дарсдан уйга, кейин шахмат клубига, сўнг яна уйга олиб бориш, олиб келиш оғир иш. Кейин мусобақалар... Катталардан сизни кимдир ўша ерда 4-5 со-

атлаб кутиб туриши лозим. Хорижий сафарлар-чи? Шахматдан ташқари жисмоний тарбия билан шуғулланишимиз, тўғри овқатланишимиз, тўғри дам олишимизни ташкил қилиш... Хуллас, сиз айтгандай, менга бу борада омад қилиб боққан. Отам менинг, укаларим Ислombeк ва Хумоюннинг шахмат билан беками кўст шуғулланишимиз учун барча шароитни яратиб берди. Ҳар доим бизнинг ёнимизда бўлди. Отажоним бўлмаганда мен бу галабаларга эриша олмаган бўлардим. У кишининг талабчанлиги, мақсад сари тўғри йўналтира олиши, келажакимиз учун тиниб-тинчимаслиги... буларнинг бари галабаларимнинг бош омили. Бундан ташқари, дадажоним Санжар Синдоров, аяжоним Ҳафиза Синдорова, буюм Жамил Синдорова, барча яқинларимнинг қўллаб-қувватлаши бўлмаганда мендаги истеъдод ҳам рўёбга чиқмай қолиши мумкин эди.

— Укангиз Ислombeк ҳам уста шахматчи. Грециядаги жаҳон чемпионатида ака-уканинг қўшалоқ олтин медаллар олганини мухлислар яхши эслашади. Ислombeк пойтахтдаги шахмат академиясида адиблар ўртасидаги шахмат мусобақасида ўтказилган сеансда ҳаммамизни бошлаб мағлуб этганида унга қойил қолганми. Худо хоҳлса, Ислombeк ҳам акасининг йўлидан бориб, юксак марраларни эгаллашига шубҳаланмаймиз. Укангизнинг истеъдодига қандай баҳо берасиз? Бир оиладан иккита зўр шахматчининг чиқиши ноёб воқеа эмасми? Ўзаро беллашиб турасизларми? Ака-укалик ҳалол спорт курашига ҳалақит бермайдими?

— Ислombeкда ҳам ноёб қобилият бор. 2013 йили Эронда бўлиб ўтган Осиё чемпионатида ҳали 6 ёшли тўлдирмаган Ислombeк шахматнинг блиц, рапид, стандарт турларидан 3 та олтин медални олиб, бир йўла уч карра Осиё чемпиони бўлиб, ўзига хос рекорд ўрнатди, эл оғзига тушди. Ўшанда мен фақат битта кумуш медал олишга муяссар бўлгандим. Кейинги йил Грецияда бўлиб ўтган жаҳон чемпионатида Ислombeк 7 ёшгача, мен 9 ёшгача бўлган болалар ўртасида ҳам блиц, ҳам рапид мусобақасида 4 та олтин медални кўлга киритдик ва икки карра жаҳон чемпиони бўлдик... Ўша йил охирида Бразилияда бўлиб ўтган жаҳон чемпионатида мен олтин, Ислombeк бронза медалига сазовор бўлдик... Кейинги 2 йилда отам, уйдагиларим менга жиддийроқ аҳамият беришди. Ислombeк кўпгина халқаро турнирларда қатнашолмай қолди. Энди, икки-уч кишининг чет элга бориб, ўн беш-йигирма кунлаб юриши каттагина маблагни талаб қилади-да!.. Шу орада укам Хумоюн ҳам Осиё чемпиони бўлди. Лекин, отам уни футболга қобилияти борлиги учун футболга берди. Ҳозир яхшигина ўйнаяпти... Мен энди гроссмейстер бўлдим, пулим кўпайса, укаларимга сарфлайман...

Суҳбатдош Ш.ОТАБЕК

Мухтор ХУДОЙҚУЛОВ

Ўйнаётган қизалоқ

Истамбулда, ярим кечада Ошхона олдидан — кўчада Ўйнаётган қизалоқ, Пилларди гўё тиз-тизча, Ресторандан янграган куйга, Ҳамма чанак чаларди унга. Қўлларини чиройли силкиб, Нозиккина белини букиб Боқлар эди ўйинни роса, Э, яшавор, кичик раққоса! Куй ҳам тинди, янграб қарсақлар, Энди қизча кўзи жовдираб, Ҳар томонга мўлтираб қараб Пул узатган қўли қилар... Бундай қўллар кам эди жуда, Мамюс бўлди кичик мамбуда...

Самолётдаги суҳбат

Туркиядан қайтар чоғида Самолётнинг тор қўчоғида Ўзбек аёл эди ёнма-ён, У туркчани боқларди чунон, Телефонда роса сўзлашди, "Соғ ўл", дея хайр-хўшлашди. "Қойил қиларкансиз туркчани", Мақбат қўйдим шунда мен уни. "Ҳа, икки йил бола боқаман, Тил билмасам, кимга ёқаман?" — Сўрагандим ундан ҳол-аҳвол, Шунда жуvon деди бемалол: "Менга сўйланг, афандим, туркча, Ўзбекчини унутдим пича..." Туркичилик айирмиш тилдан, Айирмасин, ишқилиб элдан...

КАТТАЛАР УЧУН ТОПИШМОҚЛАР

У қамишлар орасидан оч бўридай отилиб чиқди. (ичкиох ХШЧ)

У ҳамма давраларда ўзини эркин тутар, жайларисига айтганда "тапнинг боласини олиб қочарди". Бошқалар эса, у пайдо бўлиши билан сергак тортарди. (ичкешХ)

У ишини эмас, ўзини кўрсатишни яхши урдалади. (Асҳебхоннеқ)

У бир-икки марта тайёр лўқма ютган, эшиклан кийганининг юзига эмас, ўнг қўли ҳаракатларига қарайилган бўлиб қолди. (дҲхедотП)

Отаси сўраганда сотарди. Боласи сўрамаса ҳам сотадиган бўлиб чиқди. (деҳеб-еҳебХ)

ЭЗГУ СЎЗНИНГ ЎРНИ

Ўзбек китобхонларининг сеvimли адиби, қирғиз ёзувчиси ва жамоат арбоби Чингиз Айтматовнинг 90 йиллиги юртимизда кенг нишонланмоқда. Унинг асарлари ўзининг маънавий юксаклиги билан ниҳоятда қадридли. Маълумотларга кўра, 4.Айтматовнинг ижод намуналари 80 дан ортиқ хорижий тилларга таржима қилинган. Мен адибнинг "Оқ кема" қиссасини ўқиб эканман, бир неча кун ундаги эзгулик тимсоли ва ғоявий юксак бўлган фикрлар оғушида яшадим. Қиссани қанча такроран ўқиганим сари ундан янада ажойиб, ноқил фикрларни кашф қиласан, киши. Асардаги "Эй бутам, қадимги оламлардан қолган гап бор: бойлик такаббурликни, такаббурлик эса телбаликни тугдиради", "Эй бутам, пул ҳукмрон бўлган жойда эзгу сўзга ўрин йўқ, гўзалликка ўрин йўқ" деган фикрлар кишини янада чуқурроқ мулоҳаза юритишга ундайди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 2-апрелдаги "Буюк адиб ва жамоат арбоби Чингиз Айтматов таваллуудининг 90 йиллигини нишонлаш тўғрисида"ги қарорига мувофиқ "Ўзбеккино" миллий агентлиги томонидан ёзувчининг "Сарвқомат дилбарим" қиссаси асосида бадиий фильм ҳам суратга олинган. Фильмда қиссалаги воқеалар, ўзаро муносабатлар ва можаролар асосан сақланиб қолган, лекин давр жиҳатидан воқеалар бутунги кунга ҳам ҳамоҳанг. Аллома ёзувчининг асарларини ҳар сафар ана шундай қониқиб билан ўқийман.

Вазира МАРДИЕВА,

ХТВ тасарруфидидаги филология фанларига ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактабининг 10-д синф ўқувчиси

Ўзбекистон Маданият вазирлиги, вазирликнинг ташкилотлар ва идоралари, жамоат ташкилотлари Ўзбекистон Республикаси Маданият вазири Бахтиёр Сайфуллаевга турмуш ўртоғи Адиба НОСИРОВАнинг вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти ректорати ва жамоаси Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти профессори Адиба НОСИРОВАнинг вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва "Ижод" жамоат фонди уюшма аъзоси Ҳосият АҚРОМОВАнинг вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва "Ижод" жамоат фонди уюшма аъзоси Шукрулло Юсуповга турмуш ўртоғи МИНАВВАР аянинг вафоти муносабати билан ҳамдардлик билдиради.

Газетхон илҳами

Ўзунининг қадрига етиниз

Айтар бўлсак ширин-шакар сўзлар кўп, Юлдуз десак, осмонда юлдузлар кўп, Биз ёқларга назар ташлар кўзлар кўп, Сиз бутуннинг қадрига етиниз.

Гоҳо кимлар панадан тош отарлар, Ори йўқлар миллатини сотарлар, Йўқ эмаслар чор-атрофда хатарлар, Сиз бутуннинг қадрига етиниз.

Тошкент, Қарши, Сирдарёда, Қувала, Боболарнинг қўли доим дуода, Бундай даврон келмаган-ку ҳаводан, Сиз бутуннинг қадрига етиниз.

Бу ҳаётнинг ёзи, киши, кузи бор, Баҳори бор, йилбоши — наврўзи бор, Қадр этганининг шукронали сўзи бор, Сиз бутуннинг қадрига етиниз.

Ўғилларим саломиди саховат, Қўлларимнинг ибосида зарофат, Ватанинг ҳар тоғида бир тароват, Сиз бутуннинг қадрига етиниз.

Ватан

Кучоғингда биз тоңдик камол, Эркин, хурмиз, бахт-саодат ёр. Ҳеч қайда йўқ сендаги жамол, Эй бағри кенг, эй нузли диёр.

Сенда бахтли ҳар миллат, элат, Мақсад бирдир, орзу-ўйлар бир. Юрт аҳлини ҳаммаша, ҳар вақт Боғлаб турар муҳаббат, меҳр.

Шу меҳрдан чаманлар бунёд, Ортиб бораверар чиройинг, Сен азизсан ва мўътабарсан, Жонимизнинг устида жойинг.

Фарзандингман, онам сутидек, Муқаддасир сен берган нон, туз. Эка олсам кўксингга бир гул, Айта олсам бир муносиб сўз.

Сенда меҳр, эзгулик ўлмас, Жаннатисан борлиқ оламинг. Ҳеч бир ғами, ҳеч ками бўлмас, Сендек юрти бўлган одамнинг.

Маматқул БОЗОРБОВ

"ТИК ҚОЯЛАР ҚИССАСИ"

Америкалик машҳур ёзувчи ва шоир Эдгар По ўзидан етмишдан ортиқ ҳикоя ва дostonлар, ажойиб шеърлар, адабий-танқидий мақолаларни мерос қолдириб, жаҳон адабиётининг таниқли намунадалари қаторидан жой олган адиб. Ижодкор қаламига мансуб "Лигейя", "Морг кўчасидаги қотиллик", "Ашерлар хонадони таназзули", "Тилла кўнғиз", "Вақт ўроғи" ва бошқа новелларлар ушбу жанрнинг нодир намуналари ҳисобланади. Шунинг ҳам таъкидлаш кераки, Э.По айти

Янги нашрлар

навқирон ёшида улуг бобомиз соҳибқирон Амир Темурга бағишлаб "Буюк Темур" дostonини яратган.

Эдгар По ҳикояларини ўқиган китобхон ёзувчининг хаёл уфқлари ниҳоятда кенглигига, маҳоратига, тасвир аниқлигига тан бермай иложи йўқ. Муаллиф ҳикояларида воқеалар тасвири давомиди инсон тийнати, таҳайюлини теран таҳлил этади.

Яқинда "Mashhur-press" нашриёти томонидан Э.Понинг "Тик қоялар қиссаси" деб номланган янги китоби нашр этилди. Адиб ҳикоялари истеъдодли шоир ва таржимон Рауф Субҳон томонидан ўзбек тилига ўтирилган.

"БОЗОР ИЧРА БОЗОР"

Ёзувчи Мирзаалот Тошпўлатовнинг яқинда босилиб чиққан "Бозор ичра бозор" деб номланган мўъжаз китоби саккизта катта-кичик ҳикоя ва ривоятни ўзида жамлаган. Унда бевосита савдо ходимлари, бозорчиларнинг иш фаолияти, уларнинг турмуш тарзи, жамият, ҳаёт, атроф-муҳитга нисбатан тушунча ва қарашлари ўзига хос йўсинда акс эттирилган.

Алдов, бировнинг ҳақиқа ҳиёнат қилиш охири вой эканлиги, ҳаром лўқма ҳеч қачон бюромаслиги жонли мисолларда кўрсатиб берилгани ҳикояларнинг ўзига хос муҳим жиҳатидир. Ҳикоялар билан танишганда олдинга қўпол, биров олдини кесиб ўтишга ҳам ҳайқадиган, аммо бир кун боши тошга урилиб, кўзи мошдек очилган, Яратганга ёлворганча тавалло қилиб, қилмишларидан пушаймон бўлиб, ҳалим, ғариб-у афтодохол қаҳрамонларни кўрамай. Ҳалол, пок яшаш, иймон-этиқодда собит бўлиш инсоннинг зийнати, қадр-қиммати, ҳаётининг мазмуни экани китоб мазмун-мундарижасини белгилаб берган.